BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

# kitle

YIL 11 MAYIS 1984 SAYI: 271

# ÖZAL'IN EKONOMİSİ «ALTERNATİFSİZ» Mİ?

Mahalli seçimlerde, 6 Kasım'daki oylarını bir miktar eksiğiyle muhafaza eden Özal, hem Türkiye'de, hem de dünyada "meşruiyetini" tescil ettirdi. Özal'ın başarısı üzerine bir yanda tekelci burjuvazinin pek çok kesimleri ve onların her tondan temsilcileri, boyalı basınla birlikte derin bir ohh çekerlerken, öte yanda burjuva muhalefetin temsilcileri kaderlerine razı olarak bir erken seçime gidilmeksizin kapağı "parlamento"ya atmanın yollarını aramağa başladılar. Seçimlerde uğradıkları ağır yenilgi sonucu dağılma sürecine giren majestenin muhalefet partilerinin de pısmışlığından bilistifade, Özal, Türkiye tarihinin belki de en ağır zam şokunu acımasızca dayattı. Böylece tartışmaların ağırlığı SİYASETTEN EKONOMİYE kaydırıldı ve geniş yığınları en çok ilgilendiren SOSYAL konular üzerindeki suskunluk perdesi daha bir koyulaştırıldı.

Aslında Özal'ın dayattığı ekonomik politika geniş yığınların sosyal problemleriyle birebir ilişkilidir. Ama Özal ekonomik politikasını uygularken "Türkiye ekonomisinin kurtulması misyonunun" kendisine ve ekibine, adeta uhrevi güçler tarafından verildiğini öylesine yutturma hünerini gösterebilmektedir ki, aklı başında sayılması gereken kimi ekonomistler dahi "hele bekleyelim, bakalım dediklerini gerçekleştirebilecekler mi, görelim." diyecek kertede şaşkınlaşabilmektedirler.

Oysa perşembenin gelişi çarşambadan bellidir. Çünkü yarın ne ilk perşembedir, bu gün de ne ilk çarşambadır. İMF'nin Türkiye acentası Özal'ın, patronundan aldığı direktifle uygulamaya koyduğu 24 Ocak kararlarının üzerinden sayısız perşembeler geçmiştir. Özal, bu tedbirler sayesinde önce belki zor günlerin yaşanacağını ama en geç 4 yıl içinde ekonominin düze çıkacağını söylemiştir. Vaad ettiği süre bitmiştir ama ekonomi genelde bir iyilişme olmaksızın batakta bocalamaktadır. Özal, sanki bunların hiçbirisi olmamış gibi, albaştan zamları bindirmekte ve eleştirileri de "kendisinden başka alternatif bulunmadığı" demagojisiyle savuşturmağa çalışmaktadır. Özal'ın, yeniden bu noktaya gelinmiş olmasının mazeretini, kendisinin bir süre için ekonominin başında bulunmayışı olarak göstermesi boşunadır. Çünkü o süre boyunca sulandırılmış da olsa, Türkiye'de son 4 yıl içinde esas hatlarıyla İMF'nin empoze ettiği ekonomik politika uygulanmıştır.

Özal'ın güttüğü ekonomik politikanın "alternatifsiz" olduğu demagojisinin bir ölçüde tutmasının nedenlerinden birisi, alternatif ekonomik politika öncrileriyle ortaya çıkanların inandırıcılıktan uzak olmalarıdır. Çoğunlukla "sosyal demokrat" olarak bilinen bu gibilerinin ileri sürdükleri "alternatif" ekonomik politikalar, çözümü, mevcut ekonomik yapılanma içinde aradıkları, sınıfsal mevzilenmeleri hesaba katmayan genellemelerin ve "Türkiye ekonomisinin kurtarılması" gibi soyutlamaların ötesine geçmedikleri, Türkiye ekonomisinin en büyük sıkıntısı olan kaynak yaratma sorununa Özal'dan farklı bir çözüm getirmedikleri için, Özal kendisine —ve asıl Evren'e— olan güveniyle, köpeksiz köyde değneksiz dolaşmanın şımarıklığıyla "alternatifsiz" ekonomik politikasını doludizgin uygulamaktadır.

İşte Özal'ın bol zamlı, az çikita muzlu "alternatifsiz" ekonomik politikasının bir hayli "revaçta" olmasının başlıca nedeni burada aranmalıdır. Bu politikanın "alternatifsiz" gösterilip görülebilmesi, ancak ve ancak, esas alternatifin sansür edilmesiyle, esas alternatifin sahip ve sözcülerinin, 12 Eylül'den itibaren Cunta tarafından sopa zoruyla susturulmağa çalışılmasıyla mümkün olabilmiştir.

Ekonominin bugünkü "tatsız perşembe"sinin gelişini, Türkiye ekonomisinin esas ve yegane alternatifinin sözcüleri, yani emekçi halk hareketinin öncüsü olan sosyalistler, daha 24 Ocak-12 Eylül çarşambalarında açık seçik gösterdiler. Gerek Gerçek'in, gerekse gazetemizin sahifelerinde de defalarca ele alındığı gibi, sosyalistler özetle dediler ki:

- Türkiye ekonomisinin geçirmekte olduğu buhranı geçici görmek yanıltıcıdır. Buhran ekonominin bu gün eriştiği yapıdan kaynaklanmaktadır. Bu yapı köklü değişikliklere uğratıl-

madan buhrandan çıkılması olası değildir.

● Yapısal açmazın temelinde dışa bağımlı-tekelci kapitalist üretim ilişkileri bulunmaktadır. Üretici güçlerin gelişmesini, produktivitenin artmasını, üretimin rasyonal bir şekilde büyümesini engelleyen bu ilişkilerdir. Kısaca, ekonomiyi emperyalist metropollerin politikalarına bağlayan ipler kesilip atılmadıkça ve tekelci kapitalist mülkiyete son verilmedikçe ekonomik buhranın aşılması mümkün olmayacaktır.

● Emperyalizme bağımlılık ve tekelcilik, somut ele alındığında Türkiye sanayiinin montajcı ve münhasıran iç pazara dönük yapısallaşması sonucunu vermiştir. Böylece Türkiye sanayisinin hammadde, aramallar ve yatırım malları bakımından emperyalist metropollere bağımlılığı giderek artan bir tempo izlemiştir. Tekelcilik olgusu ise, kârın biran önce sermayeye dönüşmesi güdüsüyle iç pazarın esas alınması sonucunu getirmiş, böylece rekabetten uzak iç pazarda kolayca müşteri bulabilen sanayi ürünlerinin kalite, standart, ambalajlama vb. bakımdan düşük niteliklerde üretildiği bir sınai yapısallaşma meydana gelmiştir.

● Yetersiz ihracat nedeniyle geleneksel olarak açık veren dış ticaret dengesini ayakta tutan işçi dövizi girdileri yetmemeye başlayınca kısa bir süre için imdada yetişen DÇM musluğu akmaz olunca ve nihayet "arşı âlâ" ya yükselen dış borçların ana para ve faiz şeklindeki geri ödemeleri ihracat dövizlerinin yarısını götürür hale gelince, kısaca sınai imalat girdileri ve yatırım malları için son derece hayati olan yabancı para aslanın ağzına düşünce ekonominin alarm zilleri çalmağa başlamıştır.

● Gerisi herkesin malumudur: İMF'nin empoze ettiği 24 Ocak kararlarının uygulanmaya konması, ancak tek başına bu kararların uygulama kabiliyetinin olmadığının anlaşılması, 12 Eylül darbesiyle ve Evren sopasının refakatiyle, 24 Ocak kararlarını bihakkın uygulamak için bu sefer Özal'ın açık çek alması, 4 yıl boyunca çalışan halkın yarı yarıya fukaralaştırılması bahasına, dış ödemeler dengesinin çok daha berbatlaşmasının önlenebilmesi !...

Bütün bunlara rağmen ekonomik buhranın, durumu 4 yıl yıl önce ne idiyse, bugün de odur. Üstelik buhran sünerek daha da derinleşmekte, bu yapı içinde kaldıkça ekonominin buhrandan çıkmayacağı açıklık ve kesinlik kazanmaktadır.

Bu yazımız 24 Ocak kararlarından bu yana ekonominin geçirdiği süreci analiz etmek için kaleme alınmış değildir. Ama 4 yıl önce ne öngörmüşsek –ki bizim değil bilimsel dünya görüşünün başarısıdır bu– bu gün birer birer gerçekleşmiştir.

●Enflasyonun önü alınamamıştır. Özal'ın tüm iddialarına ve iddiacılığına rağmen enflasyonun dizginlenmesinin kolay olmayacağı anlaşılmıştır. Kaynak yetersizliğinden durma noktasına gelmiş ekonomiyi tümden batırmayı gözealmaksızın,–mevcut ekonomik yapı ve felsefe içinde– hiçbir kuvvet enflasyonu durduramaz.

● Kurtarıcı olacağı gözüyle bakılan ihracatın ithalatı karşılama oranı 4 yıl boyunca daha da kötüleşmiştir. "Eli mecbur" olduğu için Türk ihracatçısından birhayli kazık yiyen İranlılar artık yoğurdu üfleyerek yiyeceklerini son ziyaretinde Özal ve ekibine, biraz protokol usüllerinin sınırlarını da zorlayarak söylemişlerdir. Üstelik dünya ticaretinin yaşamakta olduğu zor günler nedeniyle Türkiye'nin dış ticaret hadleri yıldan yıla süratle düşmektedir. Olağanüstü şartlar nedeniyle, düşük kaliteli ve standartlı Türk mallarının bu kadar dış pazar bulabilmesi bile bir şanstır. İthalattaki liberalizasyonla ihraç ürünlerinin dış pazarda rekabet edebilecek niteliklere kavuşturulması hayaldir. Çünkü bu mesele imalatın yapısını değiştirmeye bağlıdır ve dolayısıyla yeni yatırımları gerektirir. Oysa ihracatı arttırmaktan maksat tıkanan yatırım malları ithalatına imkân sağlamaktır. Yani Özal'a yumurta için tavuk gereklidir, ama tavuk için de yumurta! Ve ne çare ki ikisi de yoktur.

● Tasarruf hacmi ve onun gayri safi milli hasıla (GSMH) içindeki oranı yıldan yıla düşmektedir. Bunun doğal sonucu olarak yatırımlar azalmakta, yarıda kalmakta, kimileri çürümeye terkedilmektedir. Sonuçta ulusal gelir büyümemekte, kişi başına düşen GSMH hızla azalmakta, gelir dağılımındaki sömürenlerle, çalışanlar arasındaki uçurum daha da derinleşmekte, işsizlik yıldan yıla artmaktadır.

Sözü uzatmaya gerek yok. Şimdi Özal'a makül bir süre tanımak gerektiğinde pek çokları ittifak ediyor. Genellikle de bir dahaki genel seçimlere kadar Ö zal'a avans veriliyor. Yani bir 4 yıl daha!... Biz ise bu 4 yıl sonunda nerede olunacağının aynasını, geçirdiğimiz 4 yılda gögörüyoruz ve göstermeye çalışıyoruz. Hiç kuşku duyulmasın ki, bu gün 4 yıl öncesine göre nerede isek, 4 yıl sonra da bu güne kıyasla orada olacağız. Yani her bakımdan buhranı daha da derinleşmiş bir ekonomidir gözüken.

Tabii Özal ve ekonomi politikası yürürlükte kalırsa. Aslında Özal kendisininkinden başka alternatif olmadığını iddia ederken bir bakıma bir gerçeğe işaret etmektedir. Doğrudur, tekelci burjuvazinin, mevcut ekonomik yapılanmada ve süregiden üretim ilişkileri içinde, gem tanımaz sömürüsünü yürütebilmesinin, Özal'inkinden başka alternitifi esas anlamda kalmamıştır. Yani Özal'ın alternatifi tekelci burjuvazinin yegane egemenlik ÇARESİDİR. Ama gördük, tekelci burjuvazi için "çare" olan alternatif, Türkiye ekonomisi için son tahlilde düpedüz ÇARESİZLİKTİR. Ve bütün çaresizlik gibi bir gün mutlaka aşılacaktır. Çünkü çaresizlik bir ülkenin KADERİ olamaz.

Böyle ele alındığında sosyalistlerin ekonomik programı, Özal alternatifine bir başka alternatif olmaktan çıkar, Türkiye ekonomisinin yegane ÇARESİ olur.

Nitekim ekonominin bu gün gelmiş olduğu müzmin kriz noktasının da aşılması ancak bu ekonomik programın uygulanmasıyla mümkün olabilecektir. Ama hemen baştan haber verelim ki, bu ekonomik program, –kimi sözde alternatiflerden farklı olarak– ne soyut bir Türkiye toplumu içindir, ne de şu veya bu alternatiften birisini seçme hakkına sahip fiktif bir yönetim tarafından uygulanacaktır. Bu program Türkiye'deki üretim ilişkilerini köklü değişikliğe uğratacak ve bu nedenle de yeni üretim ilişkilerinin kurulup yerleşmesinden çıkarı olan emekçi sınıf ve tabakalar eliyle uygulamaya konulucaktır. Özal'ın "alternatifimiz yoktur" demagojisinin kol gezdiği şu günlerde, Türkiye ekonomisinin kronik buhranından kurtulabilmesinin yegâne alternatifini ana hatlarıyla kısaca hatırlatmakta yarar var:

Türkiye'nin bağımlı ve tekelci kapitalist ekonomisinde yeniden üretimin "genilemiş" olmaktan çıkarak, kapitalizm öncesi üretim tarzlarında görülen ve esas itibarıyla kendini tekrarlamaktan ibaret olan "basit" yeniden üretime handiyse dönüşmekte olduğu gerçeği, bu üretim modelinin ömrünü fiilen de tamamlamakta olduğunun başlıbaşına bir kanıtıdır. Bir diğer deyişle mevcut ekonomik yapı genişletilmiş yeniden üretim için gerekli kaynakları sağlamaktan aciz hale gelmiştir. Ve mevcut düzen içinde hangi tedbir alınırsa alınsın ilave kaynaklar yaratılamamaktadır.

Türkiye'de uzunca bir süredir G.S.M.H'dan yatırımlara giden miktar % 20'nin altında seyretmektedir. % 17-18 civarındaki yatırım paylarıyla ekonomik büyüme ancak yerinde saymaktadır. Çare olarak dış kaynaklardan medet umulmaktadır. Bunlardan işçi dövizleri uzunca bir süre can simidi misali imdada yetişmiştir. Bu gün de dış ticarette oluşan açığın kapatılmasında işçi dövizlerinin önemli bir payı vardır. Ancak işçi dövizlerinin tümünün şu veya bu şekilde yatırımlara aktarıldığını farzetsek dahi yatırımların G.S.M.H'ya oranı % 2 kadar artar. Oysa biliyoruz, işçilerin gönderdiği dövizlerin önemli bölümü yakınlarının hayatlarının idamesine katkıda bulunmaktadır.

Dış borçlanmayla elde edilen kaynakların da ekonomiye katkısı imkânsız hale gelmiştir. Çünkü borç geri ödemeleri, alınan kredi miktarlarının üzerinde seyreder hale gelmiştir.

İlave kaynak yaratmak için Özal'ın bulduğu çare aşırı zamlarla tüketimi kısmak ve faiz teşvikleriyle tasarrufları arttırmaktır.

Zaten açlık sınırında yaşayan emekçilerin toplam tüketim hacminin kısılması sonucunu verecek zamlarla sağlanan cebri tasarrufun yaratacağı kaynağın ne ölçüde rasyonel sonuç vereceği kuşkuludur. Çünkü bu tedbirin doğal sonucu imalatta kapasitenin daha düşmesi, maliyetlerin daha yükselmesi, işsizliğin artması, sonuçta yeniden üretimin daralmasıdır. Öte yandan faiz teşvikleriyle tasarrufta artış görülmediğini, sadece tasarrufların yer değiştirdiğini burjuva ekonomistleri dahi dile getirmektedirler. Nereden bakılırsa bakılsın mevcut şartlarda ilave kaynak yaratılmadığı gibi, –daha da önemlisi– eldeki kaynaklar rasyonel kullanılamadığından ekonominin başaşağı gidişi önlenememektedir.

Oysa genişletilmiş yeniden üretime YENİDEN geçilebilmesinin çaresi vardır ve son derece basittir. Türkiye'deki gelir dağılımı tablosuna bir göz atmak yeter. Son 1973 verilerine göre % 10'luk en üst dilim toplam gelirin % 35'ini elde etmektedir. 10 yıl sonunda işçilerin –ve benzeri şekilde diğer çalışanların– reel gelirlerinin en azından yarıya düştüğü sık sık dile getirilen bir gerçektir. Ve çalışanlar kitlesinin ezici çoğunluğu da % 10'un altındaki % 90'lık bölümü oluşturmaktadır. Elde resmi veri olmamasına rağmen kaba bir hesap % 10'luk üst dilimin toplam gelirin enaz % 50'sine el koyar hale geldiğini göstermektedir. İŞTE TÜRKİYE EKONOMİSİNİ GERÇEKTEN DÜZE ÇIKARACAK KAYNAK BUDUR.

Özel yatırımların tümünün bu gelir bölümünden sağlandığı kabul edilse bile geriye enaz % 35'lik bir bölüm kalır. Bu bölümün büyük kısmının bu gün lüks ve gösterişçi tüketime gittiği bilinen bir gerçektir. Mesele, ekonomi için ayak bağı haline gelmiş bu tüketim fonlarının yatırıma aktarılmasıdır. Bunun da radikal bir tek yolu vardır. BÜYÜK ÜRETİM VE DOLAŞIM ARAÇLARININ MİLLİLEŞTİRİLMESİ VE BÖYLECE TEKELCİ KARLARININ LÜKS TÜKETİMLE HEDER EDİLMESİNİN ÖNLENEREK BURALARDAN ELDE EDİLECEK FONLARIN YATIRIMLARA AKTARILMASI. Bunu da gerçekleştirebilecek bir tek güç vardır: Millileştirilecek üretim ve dolaşım araçlarının yeni sahipleri olacak ve kendilerinin olan bu kuruluşların işletilmesini, genişletilmiş yeniden üretimin yeni mekanizmasını A'sından Z'sine kadar benimseyerek sahiplenecek işçiler, diğer emekçiler, tüm çalışan halk, onların örgütlü gücü; yaygın deyimi ile söylersek halkın demokratik iktidarı.

MESELENİN ESASI BU KADAR BASİTTİR. Ama sıra uygulamaya geldiğinde ne denli çetrefilli ve grift problemlerle karşılaşıldığını, diğer ülkelerin deneyleri göstermektedir.

Bu yazımızın amacı, demokratik halk iktidarında merkezi planlama altında üretimin yeniden düzene konmasının, yeni üretim ilişkileri çerçevesinde ekonominin kazanacağı yeni işleyiş mekanizmasının detaylarını incelemek değildir. Ayrı bir yazının konusu da olabilecek böyle bir incelemenin günümüzde fazla aciliyeti yoktur. Biz bu yazımızda kısaca göstermek istedik ki, Özal'ın iddiasının tam da aksine ekonominin alternatifi, hem de biricik gerçek alternatifi vardır.

Kaldı ki, mevcut mülkiyet ilişkilerini değiştirecek halk demokratik devrimin güçleri henüz son derece dağınık ve etkisizdirler. Şu anda acil hedef, tüm demokrasi güçlerinin elbirliğiyle, insanlarımıza açlık sınırında kemer sıktıran faşist rejimi alaşağı etmektir. Bunun da yolu, geniş yığınlara Özal'ın da, "parlamento"nun da gayrimeşruluğunu kavratmaktan, onları demokratik hak ve özgürlükler uğruna mücadeleye, açlıktan kurtulma kavgasına katılmaktan geçmektedir.

# SODEP VE SOSYAL DEMOKRASİ (2)

Geçen sayımızda yayınladığımız "SODEP ve Sosyal Demokrasi"nin birinci bölümünde belirlediğimiz gibi SODEP Programının temel özelliklerinin birisi, K.Evren Cuntası ve Türk ordusunun iktidar gaspına hiç bir suretle karşı çıkmamak, onların silah zoruyla uyguladıkları politikaları, dayattıkları "yasal" mevzuatı –başta 82 "anayasası" olmak üzere– tevekkülle sineye çekmek, siyaset yapabilmek için Cunta'nın tanıdığı icazet sınırlarıyla yetinmektir. Bu yüzden SODEP 25 Mart yerel seçimlerinde kitlelerin karşısına onları mobilize edebilecek etkin ve güvenilir bir iktidar alternatifi olarak çıkmamıştır. Sonuç SODEP için, tam değilse de –Anavatan Partisi ve T.Özal'ın onca günahlarına rağmen sağladıkları başarı karşısında– dikkati çekici bir "hezimet" olmuştur. Gerek SODEP yöneticileri, gerekse gözleri SODEP'den gayri sol görmeyen kimi aydın kesim sözcülerinin seçim sonucunu bir yenilgi saymayıp, tersine, büyük bir "başarı" ilân etmeleri ilginçtir. Böylece onlar ne kadar kitlelerin somut beklentilerinin gerisinde kaldıklarını ve nasıl olayların peşinde sürüklendiklerini bir kez daha kanıtlamışlardır.

SODEP Programını incelemeyi sürdürdüğümüzde Programın ikinci bir temel özelliği hemen kendini belli ediyor –ki o da, yine, ilk özelliğinden kaynaklanmakta–: Özgürlük, demokrasi, hukuk devleti, bağımsızlık, ekonomik kalkınma, vb. konularda Programın "ayrıntı"ya giren bölümlerinde dişe dokunur, somut ve öze değgin hiç bir belirleme yer almıyor. Tüm âcil sorunlar genelgeçer lâflarla, hepten soyut, âdeta akademik bir çerçevede "geçiştiriliyor".

Demokratik hak ve özgürlükler konusu bunun en belirgin örneği. "Sosyal Demokrasi Partisinin Temel Görüşleri" bölümünde özgürlük üzerine şöyle bir cümle var: "Özgürlüklerin gerçekleştirilmesinin temel koşullarından biri, örgütlenme özgürlüğüdür." (sf. 60). "Sivil Toplumun Örgütlenmesi" ana başlığını taşıyan bölümde (sf. 74) ise partiler, sendikalar, meslek kuruluşları ve dernekler ile ilgili görüşler yer alıyor. Bu görüşler arasında, bu alanlarda örgütlenme özgürlüğüne faşizmin getirdiği yasakların ve kısıtlamaların Parti iktidara geldiğinde kaldırılacağına (ve daha önce de kaldırılması yönünde gayret sarfedileceğine) dair somut bir taahhüde rastlanmıyor.

Partiler konusunda meselâ 141 ve 142. maddelerin ve bunların şimdi anayasallaştırılmış konumlarının hiç sözü edilmediği gibi, örgütlenme ve siyasi faaliyet özgürlüğünü burjuva partiler için dahi kâğıt üzerinde bırakan fiili ve yasal düzenlemeler hiç tartışma konusu edilmiyor. Bunun yerine, "Sosyal Demokrasi Partisi, yurtdaşların toplumda yasalara uygun olarak özgür iradeleri ile siyasi partiler oluşturabilme, siyasi faaliyette bulunabilmelerini demokrasinin önkoşulu olarak görür," (sf. 75) gibi hem genel ve soyut, hem de –üstelik– mevcut Cunta dayatmalarını gözetmeye itina gösteren, bir eski Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu sözcüsünün dahi itiraz etmeyi aklından geçirmeyeceği türden belirlemeler getiriliyor. Asıl yapılması gereken –münasip bir dille de olsa– yapılmıyor: Demokrasinin gerçek önkoşulunun yurtdaşlara bu özgürlüğü tanımayan anlayış ve mevzuata karşı çıkmakta kararlılık göstermek olduğu ve Partinin bu yönde çaba harcayacağı hiç bir biçimde ima dahi edilmiyor.

Sendikal örgütlenme konusunda da aynı tutum sözkonusu. Gaasıp diktatörlerin işverenler adına hazırlayıp dayattıkları antidemokratik, işçi düşmanı Sendikalar Kanunu'nun değiştirileceği açıkça belirtilmiyor. Onun yerine, "Parti, sendikal haklar ve özgürlükler konusunda çoğulcu demokratik ülkelerde benimsenmiş ölçülere ulaşmayı çağdaş sendikal gelişmenin bir amacı sayar" (sf. 76) denilerek, ileri ertelenmiş, somutlanmamış, günün âcil taleplerine arka çıkmaktan kaçan genel hedefler belirleniyor. Bu konuda Programda yer alan en somut taahhüt şu: "Parti, çalışanların sendikalaşmasını önleyici, örgütsüzlüğü özendirici kurum ve kuralların kaldırılması gereğine inanır." (sf. 96). Burada bile, görüldüğü gibi, "... kurum ve kuralların kaldırılması gereğine inanır" denilerek eşyanın adı konulmamış, böylece kesin taahhüt altına girilmekten kaçınılmıştır. İktidara aday olduğunu iddia eden, adı da Sosyal Demokrasi olan bir Partinin programında konu âdeta bir temenni ile geçiştirilmiştir.

Meslek kuruluşları ve dernekler konusunda da, keza, ge[...] anlayışların belirtilmesiyle yetinilmiş, ("...sivil toplumun oluşmasına katkıda bulunan temel ögelerden biri sayar"; "...çoğulculuk anlayışının gereği bilir." –sf. 76–), iktidara gelindiğinde ne yapılacağı programda yeterli açıklıkla belirtilmemiştir.

Demokratikleşme ve diğer temel demokratik hak ve özgürlüklerle ilgili somut ve güncel sorunlara değgin taahhütlerden de özenle kaçınılmıştır. "Demokratik Devlet" ara başlığı altında, "Parti, demokrasinin gerçekleştirilmesini güçleştirici tüm ekonomik, toplumsal ve yasal engellerin kaldırılmasını devletin ödevi olarak görür," deniliyor.

(sf. 68). Böylece sorun alabildiğine şişirilip genelleştirilmiş, âdeta Partinin masum boyundan aşırılmış. Ödev, devlete yüklenmiş! Devlet yapar ya da yapmaz, o ayrı bir konu sanki; Partinin işi ise "... demakratik devlet anlayışına çağdaş bir derinlik ve yaygınlık kazandırmak" Oysa somut durum açısından demokratik anlayışı toplumda yeterli derinlik ve yaygınlığı çoktan kazanmıştır. Somut durumda, demokratik devlet pratiğine sistemli ve zorba saldırı sözkonusudur. Ve güncel durum, gaspedilmiş temel hak ve özgürlüklere sahip çıkmayı gerektirmektedir. ogram bunu yapmıyor. Onun yerine, yurtdaşlara âfaki demokrasi dersi veriyor. Prof.O.Aldıkaçtı'nın Anayasa Hukuk dersi kitabından aktarılmış olması kimseyi şaşırtmayacak akademik genellemelere sığınıyor. Bu bakımdan güncel ve somut durumda meselâ "Parti, basın özgürlüğünü demokratik yapının vazgeçilmez bir ögesi sayar," demekle (sf. 69), "Demir ağırdır elinden bırakırsan düşüp ayağını ezmesi yerçekimi kanunun kaçınılmaz icabıdır," demek arasında hiç bir fark yoktur.

Aynı şekilde Program, "Parti, grevi çalışanların vazgeçilmez temel haklarından biri olarak görür" demekle (sf. 96) yetinmekte, grevin halen yasaklandığı iş ılları, dayanışma grevi, genel grev, grev mevzuatı gibi işçiler açısından günün can alıcı âcil sorunlarına hiç değinmemektedir. Sanki sosyal demokrat olduğunu iddia eden, ve kurucuları arasında sendikacıların önemli bir yer tuttuğu bir partinin programı hazırlanırken gündemde olan sorunlar bunlar –ve daha başkaları– değilmiş gibi, burada da yine eşyanın adı konulmamıştır. Böyle davranılması nedendir? Grevin çalışanların vazgeçilmez temel haklarından biri olduğunu inkâr eden mi var? Generallerin anayasası dahi grevi çalışanların vazgeçilmez temel haklarından biri olarak görüyor!

SODEP Programını hazırlayanların eşyayı adıyla çağırmaktan özenle kaçınmalarının bir çarpıcı örneği daha: Program, yine her zamanki diliyle, özerk üniversitenin "gerekliliği"'ni vurgularken ünlü YÖK'ün –SODEP kurucuları arasında dahi birçoğunun aleyhinde açıkça ateşli demeçler verdikleri Yüksek Öğretim Kurumu'nun– adını bile anmakta nedense sakınca görmektedir. Programa göre Parti (sf. 72) "... üniversitelerarası eşgüdümü sağlamak açısından bir üst örgütlenmenin gerekliliğini kabul eder. Ama bu örgütlenmenin... üniversitenin temel niteliği olan bilimsel özerkliğini kaldıracak bir nitelik kazanmasını benimsemez." Sırf bilimsel özerkliği yok etmek için oluşturulmuş bir "örgütlenme", YÖK, ortada durur ve işlevini görürken programda belirtilmesi gereken şey bu nitelikte bir örgütlenmeyi Partinin benimseyip benimsemediği midir, yoksa var olan böyle bir örgütlenmeye, yani YÖK'e son verme taahhüdü altına girilip girilmeyeceği midir?

SODEP Programının içinde yaşadığımız somut durumun dayattığı somutlamalardan özenle kaçışının bir başka örneği, dolaylı olarak, seçim sistemi ile ilgili. "SODEP'in Temel Görüşleri" bölümünün "Demokratiklik" ara başlığı altında şöyle bir cümle var: "Demokratik yönetimde sadece çoğunluğun değil, aynı zamanda çoğunluğu sağlayamayanların dasesini duyurmasına olanak veren çoğulcu, hoşgörülü bir demokrasi anlayışı egemen olacaktır." (sf. 61) Bunun somutu nedir? En başta, tüm demokratik hak ve özgürlüklerin kesin ve eksiksiz teminat altına alınmasıdır. Ayrıca, demokratik hak ve özgürlüklerin "çoğulcu bir demokrasi anlayışı" doğrultusunda kullanılabilmesinin bir parçası, ve "çoğunluğu" sağlayamayanların sesini duyurması" nın bir aracı olarak, seçim sisteminde nisbi temsil esasının bu amaçları sağlama doğrultusunda benimsenip uygulanmasıdır. Bugünkü seçim sisteminin ise tam tersi doğrultuda oluşturulmuş olduğu herkesin malûmudur. Oysa SODEP Programında bu konuda, hattâ 1960 öncesi CHP'sinin de gerisine düşülerek, hiç bir öneriye –böyle bir şeyin "gerekirliği"'ne işaret etme düzeyinde de olsa– yer verilmemiştir. Ama cümlenin hemen ardından gelen bir başka cümle ile –"demokratik yönetim, çoğulcu niteliğini değiştirmeden, demokratik hak ve özgürlüklerin demokrasiyi ortadan kaldıracak biçimde kötüye kullanılmasını önlemek göreviyle de yükümlü olacaktır"– denilerek darbeci gaasıp generallerin, demokrasi ve özgürlük düşmanı tekelcilerin, halk düşmanı hotzotçu yüksek bürokratların, gerici-oportünist siyasetçilerin, tüm faşistler ve faşizm yardakçılarının dillerinden düşürmedikleri, demokrasiyi boğazlamak için bahane olarak kullandıkları bir yave fütursuzca tekrarlanıyor. SODEP Programı, böylece, gaspedilmiş demokratik hak ve özgürlüklere daha gerektiği gibi sahip çıkmadan, onların "kötüye kullanılması"'nı önleme göreviyle kendilerini şimdiden yükümlü görüyor!

Bütün bunlar SODEP Kurucu ve yöneticilerinin genelgeçer belirlemeler ve soyut genellemeler ardına sığınıp gerçekte demokrasiye, demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkmaktan nasıl yan çizdiklarinin, siyaset yapmak için kitlelerin âcil durum ve talepleri yerine cuntacı generallerle onların ardındaki hâkim çevrelerin icazet ve anlayış sınırlarını ne denli gözönünde tuttuklarının göstergesidir. Nitekim 25 Mart seçimleri ardından verdiği ilk önemli demeçte SODEP Genel Başkanı, toplumda sosyal barış için çalışacaklarını, bu arada sosyal barışı sağlama doğrultusunda "anayasanın elverdiği ölçüde" aftan yana olduklarını söylemiştir. Bu da bir yıl önce Programı hazırlayan ve benimseyen anlayışın bugün de politikada aynen sürdüğünün göstergesidir.

Bir taraf –tekelci burjuvazi

ve onun en gözü kara faşist unsurları– göstermelik parlamentoları, sahte siyasi partileri, "alıp da kaçan" bitirim hükümetleri, atamalı devlet kademelerinde ve seçilmiş belediye yönetimlerinde mevzilendirilen ülkücü faşistleriyle, yasakçı mevzuatları, sıkıyönetimleri ve olağanüstü halleriyle, vurdum duymaz ekonomik-sosyal politikalarıyla emekçi kitlelere ve tüm orta katmanlara acımasız saldırıyı sürdürürken sosyal demokrasi adına ortaya çıkan bir ekip "sosyal barış"tan söz ediyorsa, bunun anlamı, kendilerine sosyal demokrat diyenlerin saldırganlar karşısında teslim bayrağını çoktan çekmiş olmalarından başka bir şey değildir.

"Af" konusuna gelince, bu anayasanın "değiştirilmez" olduğunu bu anayasa kendisi bile söylemiyor! Hem arkanda, herşeye rağmen, beş milyon oy olacak, hem de ilk fırsatta bu anayasayı değiştireceğini söyleyecek yerde, faşistlerin her türlü hukuk, hukuk devleti, demokrasi, vb. ilkesini çiğneyerek içeri tıktıkları demokratların, ilericilerin, yurtseverlerin salıverilmesini "anayasanın elvermesi" koşuluna bağlayacaksın, yani fiilen, faşizmin "mahkum" ettiği siyasi tutukluların (meselâ Barış Derneği yöneticilerinin) serbest bırakılması için çalışmayacağım diyeceksin!

Demokrasinin sınıfsal özü bakımından sosyal demokrasinin nemenem bir demokrasi ve sosyal demokratların nereye kadar demokrat olduklarını hep biliyoruz. Ne ki SODEP Programı ve genel siyaseti bu ölçülerin de çok gerisinde kalıyor. Çünkü, düpedüz, burjuva demokrasisine bile sahip çıkmıyor. Hem de, burjuva demokrasisine bile sahip çıkmadığı halde, bir de üstelik, emekçi kitleleri, orta katmanları, aydınları ardında seferber etme misyonunu üstleniyor. Bu bariz çelişki, bildiğimiz klasik, evrensel sosyal demokrasinin çelişkisi değildir. Türkiye'de burjuva demokrasisine bile sahip çıkmayan SODEP'in, onun kurucu, yönetici ve hareretli aktif destekleyicilerinin çelişkileridir. Bu gerçek bir yandan her fırsatta onların kafalarına kakılmalı, bir yandan da yine her fırsatta, dikkatle, özenle, ısrarla, evrensel sosyal demokrasinin de kendilerine demokrasi getirmeyeceği vurgulanarak, kitlelere açıklanmalıdır.

SODEP Programını incelemeye devam edelim.

Bağımsızlık ve dış ilişkiler: Bu konuda Program, genel olarak, malum sosyal demokrat çizgiden pek farklı bir anlayış, herhangi bir yenilik getirmiyor. Hem ortak "güvenlik" adına NATO'da kalınması öngörülüyor, hem de NATO'nun işlevi ve işleyişi ortadayken, "uluslararası ilişkilerde Türk ulusunun bağımsızlığına gölge düşmemesine dikkat edileceği" ileri sürülüyor. (sf. 77).

Bu arada "Türk silahlı kuvvetlerinin silah gücünün artırılması" ve bu amaçla "ulusal savunma sanayiinin geliştirilmesi" hedefleriyle ilgili hayli ilginç ve belli çevrelerde yaygın bir eğilim SODEP Programında da sergileniyor: "Türkiye içinde bulunduğu ortak güvenlik sistemi içindeki işlevlerini yerine getirmek için ekonomik gücüne göre çok büyük fedakârlıklarda bulunmaktadır. Oysa Türkiye'nin yaşadığı deneyler göstermiştir ki, ülkenin savunması için sadece içinde bulunduğu ortak güvenlik sistemi yeterli olmamaktadır. Bu nedenle Parti, Türkiye'nin ortak güvenlik sistemi yanısıra kendi olanaklarından yararlanarak kendi savunma stratejisini geliştirmesini gerekli görür. Türkiye'nin her iki güvenlik işlevini birden yerine getirmesinin ekonomik gelişmesini engeller hale gelmemesi için de, ortak güvenlik sistemine ilişkin işlevlerinin ekonomik pahasının bu güvenlik sistemi içinde yer alan diğer ülkelerce daha büyük oranda paylaşılması gerektiğine inanır."

Programdan yaptığımız bu uzunca alıntıda üzerinde durulacak üç önemli nokta var: 1– Sözü edilen, "Türkiye'nin yaşadığı deneyler" nelerdir? Bağımsız Kıbrıs devletine saldırı ve bu saldırının sonuçlarını sürdürmekten başka akla iki şey daha geliyor: Bir, ne Türkiye halklarının ne de Yunanistan halkının gerçek çıkarlarını ve savunmalarını ilgilendiren, hiç bir surette savaş hazırlığını gerektirmeksizin barışçı yoldan çözülmesi gereken malum Ege çekişmesi hemen tüm Cumhuriyet tarihi boyunca sürüp giden yılan hikayesi! İkincisi, Türk burjuvazisi ve ordusunun Türkiye sınırları dışında[...] Kürdistan topraklarına yönel[...] şoven emelleriyle ilgili kimi maceracı girişimler ve planlar. Her üç konuda da SODEP kurucu ve yöneticilerinin Türk şovenizminin en azından kuyruğunda koşturmaya hazır oldukları Programda yer alan bu ibarelerden anlaşılıyor. Ne ki, bu bir yana, bu sözde "bağımsız hedefler" için Türkiye'nin "kendi savunma stratejisini geliştirmesi", bu amaçla Türk ordusunun savaş gücünün arttırılması ve "ulusal savaş sanayiinin" geliştirilmesinin sonucu, besbelli ortada ki, Türkiye'nin NATO içinde ve NATO için daha ileri düzeyde, daha saldırgan bir askeri güç haline getirilmesinden başka birşey olmayacaktır. Ötedenbe[...] NATO aleyhtarı ajitasyona gerekçe olarak Türk ordusunu daha da güçlendirme ve "bağımsız savunma" stratejisi oluşturma gereğini ileri süren meselâ İ.Selçuk gibi ilerici yazarların acı çelişkisi, açıkça NATO taraflısı olan, "... ortak savunma örgütü Kuzey Atlantik İttifakının güvenliğimizi arttırmadaki rolünün sürdürülmesini benimseyen" (sf. 77) SODEP Programında işte böyle "insancıl" ve "barışçı" bir çözüme kavuşturulmuştur!

2– Türk ordusunun savaş gücünün arttırılması, Türkiye'de savaş sanayiinin geliştirilmesi hedefleri; doğrudan doğruya, NA-

TO'cu faşist generallerin ve onların ardında NATO ve Pentagon stratejistlerinin hedefleridir. Amerikan silah tekelleriyle ortaklaşa başlatılan uçak projeleri, hazırlıkları süren tank projeleri, vb. hep bunun içindir. SODEP kurucuları bu hedefleri Programlarına almakla sadece Türk ordusunun suyuna gitmekle, generallere teminat vermekle kalmıyorlar; ABD emperyalizminin stratejik hedeflerine ve politikalarına partilerini doğrudan angaje ediyorlar. NATO aleyhtarı ama SODEP yanlısı küçük burjuva ilericilere ders olmalı: Her an burjuva şovenizmine dönüşmeye hazır küçük burjuva milliyetçiliği, en halis bağımsızlık özlemlerini dahi emperyalizmin eline silah olarak vermeye teşnedir.

3– "....ortak güvenlik sistemine ilişkin işlevlerin ekonomik bahasının... diğer ülkelerce daha büyük oranda paylaşılması..." önerisi, içi boş ve mesnetsiz bir pazarlıkçı anlayışın, çok sözü edilen "bağımsız ve kişilikli dış politika" adına, SODEP Programına yansımasıdır. Hem de yaşını başını almış onca profesörlerden, sosyal bilimciden, yıllanmış siyaset adamlarından, vb. beklenmeyecek şaşılası bir bönlükle. Adamlardaki akla bakın siz! Kendi "bağımsız güvenlik" sistemlerini diğer NATO ülkelerine finanse ettirmeyi hayal edebiliyorlar! Hem NATO'suz yapamayacağını ilân edeceksin, hem de NATO'ya "Benim kendi emellerim için bana daha çok para, yoksa karışmam..." diyeceksin... Vermezse ne olacak? Aynı terane otuz yıldır hem de en üst düzeylerde zaman zaman tekrarlanıp durmuştur da sonunda ne olmuştur? NATO içinde "hır çıkarma" tehditlerinin hiçbir zaman pabuç bırakılacak bir ciddiyeti olmamıştır, olamaz da. Bağımsızlık sorununun lâfta değil fiilen ve pratikte sınıfsal temelinden yola çıkılmadıkça da –gerçi bunu sosyal demokratlardan bekleyemeyiz ama, sosyal demokrasinin konumları icabı hayli ilerisinde yer alan ilerici yurtseverlerden kısmen de olsa beklemek lazımdır– bağımsızlıkçılığın giderek böylesi SODEP'ci acemi pazarlıkçılığa indirgenmesi kaçınılmazdır.

Ekonomi politikası: SODEP, T.Özal'ın ve T.Özalcıların "Var mı bizim alternatifimiz?" çığırtkanlığının ayyuka çıktığı bir sırada 25 Mart seçimlerine bir yıldan daha az bir süre önce hazırlanmış Programıyla girdi. Seçim kampanyası boyunca ekonomi konusunda "KİT'leri sattırmayız!", "Yalnız yüksek faizle istikrar programı olmaz!", "Kalkınmaya devlet öncülük etmeli!" gibi sloganlar ve Özal politikasının sonuçlarının eleştirisi ötesinde dişe dokunur, pozitif hiçbir şeyi söylemedi. Söyleyecek bir şeyi de yoktu, çünkü SODEP'cilerin Programda da beliren ekonomi anlayışları bu konuda hepten yetersiz, eskiden aktarma, üstelik denenip de sonuçları çoktan görülmüş saplantılardan kaynaklanmaktaydı.

Programın "Ekonomi Politikası" bölümünün hemen başında yer alan ve aslında Partinin her konudaki genel siyasetinin açmazını çok iyi gözler önüne seren bir görüş üzerinde de durmamız gerekiyor.

"Parti, demokrasiyle ekonomik gelişme ve bunalım arasında sıkı bağlar olduğu görüşündedir... ekonomik büyümenin olmadığı, işsizliğin sürekli arttığı bir ortamda demokrasiyi yaşatmanın zor olduğunu kabul eder." (sf. 82)

Burada belirtilen görüş, sorunu tepesi aşağı koymanın ta kendisidir; SODEP'in faşizme ve onun ekonomik-sosyal politikalarına teslimiyetinin bir başka ifadesidir... Mademki demokrasinin askıya alınmasının nedeni ekonomik bunalımdır ve ekonomik bunalım koşullarında demokrasiyi yaşatmak zordur, o halde ekonomik bunalımla başa çıkma sorumluluğunu yüklenenlerin –12 Eylül gaspının "gerekçe"lerinden biri de bu değil miydi?– bu arada demokrasiyi boğazlamalarını mazur görmek gerekmez mi? SODEP Programının "kabul" ettiği budur. Sonradan SODEP'li olan ya da olmayan eski CHP'lilerin ve CHP sempatizanlarının 12 Eylül'den sonra demokrasinin boğazlanması karşısındaki tutum ve davranışları da tümünün bunu kabul ettiğinin kanıtıdır zaten.

Oysa gerçek, SODEP Programında söylenenin tam tersidir. Demokrasinin boğazlanmasının nedeni ekonomik bunalım değildir; ekonomik bunalımın yükünün, tekelci kapitalizm koşullarında, emekçi kitlelerin sırtına yıkılmak istenmesidir. Ve bunu gerçekleştirmekte faşist unsurların kararlılığı karşısında, demokrasi güçlerinin çeşitli nedenlerden kaynaklanan zaaflarından ötürü bu gidişi ve sonucunu önleyememiş olmalarıdır (ki bunda, geçen sayımızda belirttiğimiz gibi, eski CHP'li ve bugün SODEP'li ya da SODEP sempatizanı çevrelerin Türk ordusu karşısında en hayati çıkarlarını dahi savunmaktan âciz şaşkın tavşana dönmelerinin büyük payı vardır). SODEP Programı bunalımın esas kökünе inmiyor; bunalımın yükünün kitlelerin sırtına yıkılmak istenmesini ve yıkılmasını çok doğal ve olağan sayıyor; öylesine olağan sayıyorlar ki, ekonomik bunalım ortamında –ünlü deyimiyle "olağanüstü koşullar" da– demokrasiye kastedilmesini "anlayış"la karşılıyor, demokrasiye kastedenlerin suçunu, bütün Program boyunca her fırsatta görüldüğü gibi, bağışlıyor!

Ekonomik bunalım gökten zembille inmedi. Türkiye'de tekelci kapitalizm koşullarının ürünü olarak doğdu., büyüdü ve hâlâ da sürüyor. Bu bunalımı aşmak için, ama bir avuç tekelciye yeni çıkarlar sağlayıp bunalımı sözde aşmış görünmek için değil, Türkiye halkının ezici çoğunluğunun, emekçilerin, orta katmanların geniş alt kesimleri-

(Devamı 14. sayfada)

# BİR «GENÇLİK» HASTALIĞ

Bir önceki sayımızda başladığımız yazı serimizde, sosyal bir devrimin gerçekleşebilmesinin Marx ve Lenin tarafından belirlenen genel kanunlarına kısaca yer vermiş, Türkiye'nin gündemindeki halk demokratik devrimin proleter niteliğini vurgulamıştık. Bu sayıdaki yazımızda ise, "kendine has yol izleyen" devrimcilerde örgüt faktörünün önemini gözden geçireceğiz.



Sözü bu noktaya getirmemizin nedeni, Türkiye'nin gündemindeki devrim aşamasında işçi sınıfının yerini bir kere daha irdelemektir. 1960'lı yılların sonundan bu yana tartışıla tartışıla bir bakıma kabak tadı vermeye çoktan başlamış bu noktayı, Türkiye'de sık sık kafalara kakmak kaçınılmaz olmaktadır. Gerçi uzunca süreden beri lafına "işçi sınıfı başta olmak üzere" şablonuyla başlamayan hemen hemen kalmamıştır. Ve böyle dememek de en büyük münafıklık addedilir hale gelmiştir. Ama laf üretmekte pek hızlı ve keskin olan Türkiye'li "devrimciler" sıra iş üretmeye geldiğinde nedense hep yaya kalmakta, hatta çoğu zaman dediklerinin tam zıddı uğraşlar içine girmektedirler. 12 Eylül 1980 öncesindeki durumun değerlendirilmesinde Türkiye'de "devrimci durum" şartlarının ortaya çıktığını söyleyenler bu dediğimize tipik bir misal teşkil etmektedir. Kendilerinin en birinci leninist olduklarını ilan eden böylelerine, en kestirme cevabı, "sol" komünizm" kitabının daha başlangıcında Lenin vermektedir.

"Bugün artık herkesin, partimizdeki çok sıkı gerçekten demir gibi bir disiplin olmadan, partimize işçi sınıfının tüm kitlesinin, yani işçi sınıfı içinde, düşünen, namuslu, sadık, etkin, geri kalmış tabakaları ardında sürüklemeye yeteneği olan unsurların tam desteği olmadan, bolşeviklerin ikibuçuk yıl değil, ikibuçuk ay bile iktidarda kalamayacaklarını görebildiği bellidir.

Proletarya diktatörlüğü, yeni sınıfın kendisinden daha güçlü olan bir düşmana karşı, alaşağı edilince (tek bir ülkede olsa da) direnme gücü on misline çıkan burjuvaziye karşı, en kahramanca ve en amansız savaşıdır. Burjuvazi, gücünü, sadece uluslararası sermayenin gücünden, burjuvazinin uluslararası bağlarının kuvvet ve sağlamlığından almaz; burjuvazi, gücünü, aynı zamanda alışkanlıklardan, küçük üretimden alır; çünkü, ne yazık ki, dünyamızda hâlâ pek, pek çok büyük miktarda küçük üretim vardır; oysa küçük üretim durmadan, her gün, her saat, kendiliğinden ve geniş ölçülerde, kapitalizmi ve burjuvaziyi doğurur. Bütün bu nedenlerden ötürü, proletarya diktatörlüğü zorunludur; ve uzun bir savaşı, kıyasıya, amansız bir savaşı, kendine hakimiyeti, disiplini, sağlamlığı, tek ve eğilmez bir iradeyi gerektiren bir ölüm-kalım savaşını göze almadan, burjuvaziyi yenmek mümkün değildir.

Tekrar ediyorum, Rusya'da muzaffer proletarya iktidarının deneyimi, düşünmeyi bilmeyenlere ya da henüz bu sorunu düşünmek fırsatını bulamayanlara açıkça göstermiştir ki, mutlak bir merkeziyetçilik ve proletaryanın en sıkı disiplini, burjuvaziye karşı zafere ulaşmanın temel koşullarından biridir." (Lenin, a.g.e sf. 293)

İlgi çekicidir, 12 Eylül 1980 öncesinde Türkiye'de devrimci durumun olduğunu iddia edenlerin hemen tamamı ya bir parti dahi oluşturamamış gençlik gruplarıdırlar, ya da işçi sınıfının partisi olma iddiasını taşımalarına rağmen işçiyle uzak yakın ilişkisi olmayan maceracılar..... Lenin her şeyden önce "partide demir disiplin"i, "mutlak bir merkeziyetçilik"i devrimi başarabilmenin olmazsa olmaz şartları olarak koymaktadır, bizim "devrimciler"de parti bir kenara tek bir grup içinde kimin hangi telden çaldığı belirsizdir.

## DEVRİM VE PARTİ

Dikkat edilirse Lenin devri[...] için herşeyden önce bir prolet[...] ya partisinin gerektiğini tekrarlamayı abes bulmaktadır. Çünkü 1800'lü yılların sonuyla 1900'lü yılların başında Çarlık Rusyası'nda ekonomistlerle yürütülen polemikler sonunda bu bahis kapanmış ve devrim yolunda partisiz bir yere varılmayacağı hayatın kendisinden çıkan deneylerle de kesinlikle anlaşılmıştır. Oysa bizim "devrimciler", bir yandan Türkiye'de devrimci durum olduğunu ilan ederlerken, öte yandan da "partileşsek mi, partileşmesek mi?" ya da "nasıl bir parti?" tartışmaları içindeydiler.

Devrimin kanunlarının sosyal kanunlar olduklarını, insanların iradelerinden bağımsız işledik[...]rini, devrimci durumun işçi sınıfının örgütlülük durumuna bağlı olmaksızın da oluşabileceğini, işçi sınıfının örgütlülük seviyesi yeterliyse devrimin zafere ulaşacağını, aksi halde devrimin gerçekleşmeyeceğini ileri sürerek 12 Eylül öncesinde işçi sınıfının örgütlenmesinden bağımsız olarak devrimci durumun oluştuğunu iddia etmek ise, düpedüz Lenin'i tahrif etmek olur. Çünkü devrimci durum sosyal bir olgudur. Ve onun motor gücünün, yani proletaryanın şartlarından bağımsız olarak oluşmaz. Devrimci durumla, işçi sınıfının örgütlülük seviyesi bir ve aynı şeyler değildir kuşkusuz. Ama

# SOSYALİZM VE SENDİKAL MÜCADELE

## 5

Grev hakkının kabul edildiği 1963 yılında geriye doğru kısa bir dönüş yaparak 1961 yılı başlarındaki gelişmelere değinmek konumuz açısından önem taşıyor. Çünkü DİSK'in kuruluşuna giden yol 1961 şubatından başlayarak gelişiyor ve 1967'de meyvasını veriyor.

1946'dan 27 Mayıs 1960'a uzanan süreç sendikal hareket içinde iki sendikacı tipinin ayrışmasına yolaçtı. Bunlardan birincisi, daha önce de sözünü ettiğimiz üzere, devlet işletmelerindeki işçiler içinden önce CHP, sonra DP tarafından özenle seçilmiş ve üretim sürecinden kopartılarak kendisine ayrıcalıklar tanınmış işçi aristokratlarından oluşmaktadır. Bu sendikacılar kapitalizmin aksamadan gelişmesine kendilerini adamışlar, işçileri "cahil bir yığın" olarak tutmak için burjuvazinin sürdürdüğü gayretlere katılmışlar, mevkilerini korumak için burjuva iktidarındaki tüm değişikliklere ayak uydurmaya özen göstermişler ve tüm sureti haktan görünme çabalarına rağmen işçilerin çıkarlarını, birazdan vereceğimiz bazı örneklerden de görüleceği üzere, açık açık satışa çıkarmışlardır. Bu sarı sendikacılar, işçilerin çıkarlarına olan her adımın önünde bir engel olmaya çalışmışlar, ancak atılması artık kaçınılmaz olduğunda o adımları savunmuşlardır. Ve bunu bir sonraki adımı engellemek için kullanmaya çalışarak yapmışlardır. Bu tipteki sendikacılar bugün Türk-iş yönetimine çöreklenmiş, kirli biyografilerine bir de faşizmle işbirliği yapmayı eklemişlerdir.

İkinci tipten sendikacılar, birinciye tepki olarak ve belirleyici ağırlıkla özel sektör fabrikalarından kaynaklanarak, bu yüzden de kapitalizmin gelişimine paralel biçimde sendikacılık sahnesine, birincilere kıyasla biraz daha geç çıkmışlardır. Bu sendikacılar, hangi parti iktidara gelirse gelsin, işçilerin yaşamında bir iyileşmenin ortaya çıkmadığını farketmişler ve siyasi mücadele gereği konusunda kaba bir anlayışa yavaş yavaş ulaşmışlardır. Hemen belirtmek gerekir ki ileride işçi sınıfının nihai kurtuluşunun yolunu kavrayacak olan genç kuşak sendikacılar, bu kaba anlayışın açtığı yoldan geçmişlerdir. Bu bakımdan, önce meclise sendikacı milletvekilleri sokmak, sonra da sendikacıların parti yönetimini oluşturmasıyla siyaseti işçiler lehine kullanabilmeyi amaçlayan bu anlayış, hangi yalpalamalar ve tutarsızlıklardan geçmiş olursa olsun, işçi sınıfımızın tarihinde ilerici bir misyona sahip olmuştur.

Deneylerin ve mücadele geleneklerinin sınırlılığı ve herşeyden önce bir komünist partisinin fiilen yokluğu gözönüne alınırsa 1961 yılı siyasi mücadele ile sendikal mücadeleyi birleştirme çabaları açısından önemli bir yıldır.

### TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİNİN KURULUŞU

Demokrat Parti 27 Mayıs'çılar tarafından kapatılmıştır. 27 Mayıs çalışan yığınlar için oldukça geniş hak ve özgürlükler getirmiştir. Tek parti döneminde ağzı yanan işçiler CHP'ye oy vermeye niyetli değillerdir. Ertesi yıl genel seçimler yapılacaktır ve DP'nin devamı olan parti henüz kurulmamıştır. İşte 1961 başlarında genel hatlarıyla durum böyleydi. 1960'a kadar meclise işçi milletvekili sokma arzusu sendikacılar arasında gelişmiş ve adeta bir tutku haline gelmişti. Yeterli sayıda işçi milletvekilinin mecliste bulunmasının bir sihirli değnek etkisiyle işçilerin yaşamlarında köklü iyileştirilmelere yolaçabileceğine inanılıyordu. Ama ne CHP, ne de DP göstermelik bazı işçi adaylar tesbit etmekten öte birşey yapmaya yanaşmıyorlardı. DP'nin kapatılmasından doğan siyasi boşluğu da hesaba katarak, yönetiminde sendikacıların bulunduğu bir parti kurulursa, CHP'den ağzı yanmış işçilerin ve köylülerin oyları alınabilirdi. Sendikacılardan oluşan parti yönetimi de mebus adaylarını büyük ölçüde işçilerden (sendikacılardan) seçeceğine göre meclis işçilerin yararına işletilebilirdi. İşte Türkiye İşçi Partisini kuran sendikacıların düşünce sistematiği o sıralarda böyleydi. Ne TİP kurucularının, ne de daha sonra DİSK'i kuranların –ki büyük ölçüde çakışmaktadırlar– işçi sınıfının sendikal mücadelesinin, onun siyasi mücadelesine, yani devrim hedefine ve bunun da aracı olarak siyasi partisine bağımlı olması gibi bir düşünce havsalalarının alabileceği birşeydi. Nitekim, parti fikrini geliştirmeye çalışan sendikacıların arasında kısa bir süre önce ölen, Türk-iş başkanı İbrahim Denizcier ile parti başkanlığına getirildikten sonra Yeni Türkiye Partisine geçen Avni Erakalın gibi sağcı sendikacılar bulunmaktadır. Parti kurmaya hazırlananlar bir ideolojik bütünlüğe sahip olmadıkları için partiyi işçi sınıfının partisi olarak değil, işçilerin partisi olarak kavramaktadırlar. DP oylarını alma kaygusu ile Türk-iş'in 27 Mayıs'a kadar başkanlığını yapan DP milletvekili olan Nuri Beşer'in TİP'in genel başkanlığına getirilmesi bile sözkonusu olmuştur. Başlangıçta, işçi oylarının CHP'ye gitmemesi için, TİP'in kuruluşuna DP'li sendikacılar olumsuz tepki göstermemişlerdir. Ama DP tabanının AP'de toplanması perspektifi belirince bu işe sırtlarını dönmüşlerdir.

Türkiye İşçi Partisi, 12 Şubat 1961'de kuruldu. Başkanlığına Avni Erakalın getirildi. Diğer kurucular şunlardı: Kemal Türk-

ler (Maden-İş Genel Başkanı), Şaban Yıldız (İstanbul Sendikalar Birliği Genel Sekreteri), Salih Özkanbay (Basın Teknisyenleri Sendikası Genel Başkanı), İbrahim Güzelce (Basın Teknisyenleri Genel Sekreteri), Ahmet Muşlu (Şeker Sanayii İşçileri Sendikası Genel Başkanı), Rıza Kuas (Lastik-İş Genel Başkanı), Kemal Nebioğlu (Oleyis), Hüseyin Uslubaş (Yaprak ve Tütün İşçileri Sendikası Genel Başkanı), Saffet Göksüzoğlu (İlaç ve Kimya Sanayii İşçileri Sendikası Genel Başkanı), Adnan Arıkan (İstanbul Sendikalar Birliği İcra Komitesi Üyesi) ve Avni Erakalın İstanbul Sendikalar Birlği Genel Başkanı).

Bunlardan Avni Erakalın genel başkanlığa getirildikten kısa bir süre sonra istifa ederek YTP' ye geçmiş, Ahmet Muşlu'nun ise Polis Ajanı olduğu anlaşılmıştır.

Türkiye İşçi Partisi Türk-iş sendikacılarının ilgisini çekmemiş, Seyfi Demirsoy parti kurmanın erken olduğunu söylemiştir. Umduklarını bulamayan TİP kurucuları bir türlü gelişmeyen partiyi ilerici aydınlara açmaktan başka bir yol görmemiş, Türkiye İşçi Partisi ancak bundan sonra serpilmeye başlamıştır. TİP'i kuran sendikacılar Parti yönetimini paylaştıkları sosyalist aydınların ve genel ilerici havanın etkisiyle daha ileri konumlara doğru gelişim göstermiş ve sendikacılık anlayışları daha berraklaşmaya başlamıştır. Elbetteki bu süreç bazı TİP kurucusu sendikacıların yolda dökülmesi sonucunu da vermiştir.

Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluşu bazı gelişmelere yolaçmıştır. Gerek CHP, gerek AP işçi sorunları karşısında daha dikkatli bir politika izlemek zorunda kaldılar. Örneğin 10 Ekim 1962' de yapılan seçimlende AP, İzmirden tornacı Saim Kaygan'ı aday gösterir ve milletvekili seçilmesini sağlar. Daha sonra TİP, 1965 seçimlerinde meclise üç sendikacı onbeş milletvekili sokunca AP'de mebus stoku içindeki sendikacıların sayısını arttırır. Meclis, işçi haklarının, sorunlarının sert ve yoğun tartışmalarına sahne olmaya başlar.

## TÜRK–İŞ'İN GREV KIRICILIĞI

1960 sonrası iki sendikacı tipinin ayrışma sürecini hızlandırmıştır. Bu hızlanmanın objektif nedeni, kapitalizmin serpilmesinin sonucu olarak sınıf mücadelesinin keskinleşmesidir. Subjektif temeli ise gerek 1961 sonrasındaki nisbi özgürlük ortamı, gerek TİP'in, gerekse sol yayınların sosyalizm fikirlerini, günümüze göre muğlak ve kemalizmle karışmış bir biçimde olsa da yaygınlaştırmaya başlamalarıdır.

Sınıf mücadelesinin hızlanması karşısında Türk-iş'in sarı, grev kırıcı yüzünün giderek daha çok sayıda işçi tarafından görülmeye başlanması, konfederasyon yönetimi ile bağlı sendikalardan bazıları arasından gerginlik ve çatışmaların ortaya çıkmasına yolaçmıştır. Sendikal mücadelenin yeni deneyler kazandığı grevlerde Türk-iş yönetiminin açıkça patronlar safında yeralmasına şahit olunmuştur. Bunlardan başlıcaları şöyle sıralanabilir:

● 14 Kasım 1963'te İstanbul' da Bozkurt Mensucat grevinde Türk-iş yönetimi işverene destek olmuştur. Federasyonun birinci bölge temsilciliği "Türk-iş kanunsuz yürütülmek istenen her türlü grev hareketinin karşısındadır" demiştir.

● 22 Aralık 1963'te başlatılan Ataş Rafinerisi grevi karşısında Türk-iş yönetimi şu açıklamayı yapmıştır: "Türk-iş, Mersin rafinerisindeki grevi hiçbir suretle desteklemeyecektir. Büyük işçi kitlesi henüz en küçük haklarına bile sahip olmadığı halde zenginlerin dahi erişemiyecekleri konforlar peşinde koşan bu işçilerin yapacakları grevin sonunda mutlaka hüsrana uğrayacakları tabiidir". Demirsoy'un verdiği bu demeçten kısa bir süre sonra, hükümet grevi durdurmuştur. Bu demeç, Türk-iş yönetiminin sendikacılık anlayışını da açığa çıkartmaktadır. Demir-Çelik, Petrol gibi yüksek teknolojilerin uygulandığı işkollarında emeğin verimliliği çok yüksek olduğundan sömürü oranı da diğer işkollarına kıyasla yüksektir. Dolayısıyla bu işkollarındaki işçiler, diğer işkollarına kıyasla daha yüksek bir ücret elde etme potansiyeline sahiptir. Sendikacılığın temel amacı üretim sürecinde işçinin yarattığı değerin, kapitilistlerce el konan bölümünü, yani artı-değeri kısıtlamaktır. Türk-iş'in anlayışı ise, sömürü oranlarından bağımsız olarak i[illegible]çilere ortalama bir yaşam standartı sağlamaktan öteye geçmememekte, çok ağır sömürü oranları altındaki Ataş işçilerini, ülkedeki ortalama sömürü oranı civarında bir yaşama mahkum etmek istemekte ve dolayısıyla Ataş patronlarına korkunç kârlar bahşetmektedir.

● Türk-iş, 10 Ağustos 1964'te Kıbrıs sorunu yüzünden grevleri durdurma kararı almıştır. Şoven amaçlarla işçileri patronlara peşkeş çeken bu karar sonucunda, daha önce grev kararı almış olan Maden-iş işveren ve sıkıyönetim karşısında yalnız kalmıştır. Ayrıca Ankara'daki Basın-iş, Kayseri'deki fırın işçileri ile İzmir ve Adapazar'ındaki bazı grevler desteksiz kalmıştır. İşve renler konfederasyonu Türk-iş' in bu kararını haraketle alkışlamışlardır.

● Mart 1965'te Kozlu maden ocaklarındaki grev sırasında askeri kuvvetler işçilere ateş açmışlar ve iki işçiyi öldürmüşlerdi. Türk-iş Genel Başkanı, saat ücretlerine 60 kuruş zam isterken mavzer kurşunuyla karşılaşan işçileri arkadan hançerleyen şu demeci vermiştir: "İşçilere tesir edebilecek bazı kimseler, devamlı şekilde tahrikçiler tarafından yönetilmiş, hatta bazıları sarhoş bile edilmişti. Tahrik edenler, olaylar sırasında kayboluvermişlerdir. Yayınlanan beyannameler de önemlidir.

Bazı beyannamelerde komünizm methedilmiştir. Bu durumlardan ilgili makamlar zamanında haberdar edilmiş, tedbir alınması istenmiştir... Olaylarda yüzde yüz komünist parmağı vardır."

● 31 Ocak 1966'da İstanbul Paşabahçe Şişe ve Cam fabrikasında Kristal-iş, grev başlatmıştır. İşveren, yetkili sendikayı atlayarak Türk-iş'le görüşmeler yürütmüş ve Nisan ayında Türk-iş ile bir protokol imzalamıştır. Buna göre "üç gün içinde işbaşı yapanlara 600'er TL ödeme yapılacaktır. "Böylece para vaadiyle grev kırılmak istenmiş, paraya tamah edecek bazı işçilerin t ücretlerindeki taleplerden vazgeçerek işbaşı yapacakları ve fabrika içinde işçilerin birliğinin bozulacağı umulmuştur. Türk-iş yönetimi, bununla da yetinmemiş grevi yürüten sendikacıların işe alınmamalarını imzaladığı protokolla kabul etmiştir.

## DİSK'İN KURULUŞUNA DOĞRU: SADA

Kristal-iş, Türk-iş'in protokolünü tanımamıştır. Ancak kendi imkânlarıyla grevi yürütmesi mümkün değildir. Bunun üzerine İstanbul'da bir grev destekleme komitesi kurulur. Komitede Ziya Hepbir (petrol-iş), Kemal Türkler (Maden-iş), İbrahim Güzelce (Basın-iş), Muzaffer Gök- ğlu (Tez Büro-iş) bulunmaktadır.

Grev engelleyememenin hırçınlığıyla, Türk-iş yönetimi komitede yeralan sendikaları Türk-İş Haysiyet Divanına vererek Petrol-iş'in 15 ay, Maden-iş'in altı ay, Lastik-iş ve Basın iş'in üçer ay süre ile Türk-iş'ten geçici olarak ihracını sağlamıştır. Türk-iş için sorun basit bir "disiplinsizlik" sorunu değildir. Yeni tip sendikacılar, sarı yönetimi günden güne köşeye sıkıştırmakta, işçiler arasında prestij kazanmaktadırlar. Nitekim başarıyla biten Paşabahçe gerevinin ardından Kristal-iş Akşam gazetesinde 26 Mayıs 1966 tarihinde yayınlattığı ilanında, grevle dayanışma içindeki sendikalara teşekkür etmiştir. Türk-iş'e bağlı sendikaların taban ve gövdesinde sınıf dayanışması fikri güçlenmeye başlamıştır. Türk-iş'in sarı yöneticileri için tehlike çanları çalmaktadır. Şimdilik geçici olarak ihraç edilen sendikalar, Türk-iş'ten ayrılma ve bir konfederasyon kurma yoluna gitmeselerdi bile yakın bir gelecekte bu sefer kesin olarak ihraç edileceklerdi. Aksi takdirde sarı yönetim, kısa bir süre sonra Türk-iş'i kontrol edemez hale gelebilirdi. Türk-iş' in bu kararlılığına rağmen, daha uzun vadede, sendikal birliği muhafaza ederek, Türk-iş'in sarı yönetimi temizlemek için mücadele etmek düşüncesi o sıralarda sözkonusu olmadı. Çünkü böyle bir mücadele sabırlı, ilkeli, bilime bağlı uzun çabaları gerektiriyordu. İleri sendikal hareketin oluşum halindeki nüvesi, bütünsel bir dünya görüşü isteyen, herşeyden önemlisi işçi sınıfının siyasi partisinin rehberliği olmadan başarılamayacak böyle bir perspektifi aklına bile getiremezdi. Dolayısıyla ayrı bir konfederasyon kurmaktan başka bir alternatifin o sırada tarihsel koşulları oluşmuş değildi.

Sonuçta Maden-iş, Lastik-iş, Basın-iş, Gıda-iş sendikaları biraraya gelerek Sendikalar Arası Dayanışma Anlaşması (SADA) adıyla anılan bir belgeyi imzaladılar. Burada ilgi çekici nokta, bu sendikalarla birlikte Türk-iş' ten ihraç edilmiş olan Petrol-iş' in anlaşmaya katılmamasıdır. Dikkat edilirse Petrol-iş dışındaki sendikalar TİP'in kuruluşuna katılmış sendikacıların yönetimleri altındadırlar. Dolayısıyla CHP etkisinden, uzak bir konumdadırlar.

SADA'nın amacı "örgütlenme, eğitim, toplu sözleşme, grev, hukuk, araştırma, basın-yayın gibi mesleki ve sendikal konularda maddi ve manevi güçbirliği" şeklinde ifade edilmiştir. Böyle başlayan sınıfsal dayanışma hareketi kısa zamanda meyvalarını vermeye başlamış ve tek tek sendikaların sağlayamayacağı başarılar kazanılmıştır. Basın-iş'in İzmir'de, Maden-iş'in Manisa'da uyguladıkları grevler SADA üyelerinin dayanışması sayesinde başarıyla sonuçlanmıştır.

## VE DİSK KURULUYOR

SADA'nın çalışmaları aynı zamanda DİSK'in kuruluşunu hazırlayan bir işlev görmüştür. Kuruluş bildirgesi, tüzük, DİSK'i kuracak sendikaların kendi kongrelerine sunacakları, Türk-iş'ten ayrılma kararının dayanacağı tasarılar, gene bu kongrelerde görüşülecek olan DİSK'in kuruluşu hakkındaki tasarılar hep SADA içinde hazırlanmıştır.

Türk-iş'ten ayrılma gerekçesi onbeş madde halinde izah edilmiş ve maddeler somut örneklerle desteklenmiştir. Türk-iş'in kendi tüzüğünü çiğnemesi ve uygulamaması; işkolu yönetmeliğinin uluslararası normlara uygun olarak hazırlanmayışı ile işçilerin güçsüz bırakılmaları; Türk-iş'in hangi iktidar işbaşında ise paralelinde bir yol izlemesi ve bu yüzden önemli hiçbir işçi sorununu çözememesi; toplum gerçeklerine aykırı bir politika izlemesi; milli bir kurtuluş olmaktan çıkıp, ABD yardımlarıyla ayakta duran bir kuruluş haline gelmesi; "haklı grevlere" karşı çıkması; "bu gerekçelerin başlıcalarıdır. Ancak bunlardan birini tam metin halinde yazımıza almakta yarar görüyoruz.

"13) Türk-iş kanunları işçiler aleyhine yorumlamış, kanunsuz işler peşine düşmüştür.

(........)

Türk-iş Genel Sekreteri, Çorumlu işçiler işlerine alınmazlarsa, 'kanunsuz olmasına rağmen kanunların çiğnendiği memlekette greve gidilecektir' demiştir. (7 Eylül 1966, basın). Böylece kanunda yeri olmayan bir grev yolunu uygulamayı bile göze alanlar keyfi bir yönetimden yana olduklarını da göstermişlerdir."

Siyasi mücadelenin gereği ko-

nusunda sadece kaba bir anlayışları olan DİSK kurucularının genel greve karşı çıkmaları ve bunu "kanunsuz işler peşine düşmek" şeklinde yorumlamaları oldukça ilginçtir. Sadece bu olgu, DİSK kurucularının işçi sınıfının tüm dünyada yürüttüğü mücadelenin, kazandığı hakların ve genel grevin, sınıf dayanışmasının bu üstün biçiminin önemini kavramamış, özellikle, işçilerin ekonomik taleplerini nihai hedeflerine bağlayabilmeleri için genel grevin siyasi mücadelede ifade ettiği hayati önemi hiç anlamamış olduklarını göstermektedir.

Türk-iş'ten ayrılma gerekçesinin son bölümünde şu satırlar yeralmaktadır:

"Türk-iş'in içinde kalarak yönetimi işçiden yana olanlara devretmek yolları artık tamamen tıkanmıştır. Türk-iş çıkarcı sendikacılığın, israfın ve yerli yabancı sömürücülere hizmetin temsilcisi olmuştur. Bu bakımdan Anayasada yeralan işçi haklarının savunucusu ve işçilerin her bakımdan rahat bir hayata kavuşması mücadelesinin öncülerinden olan Devrimci sendikacılar, Türk-iş konfederasyonu adındaki kuruluşun üyesi kalmaktan utanç duymaktadır. Bir an önce bu duruma son verilmesi için, Türk-iş'ten ayrılma kararı alınması gereklidir."

Kurulucak konfederasyonun amaçları anlatılırken de şunlar söylenmektedir:

"Konfederasyonumuz işçilerin kendi sınıflarının bilincine daha hızla erişmesi için önüne dikilen tüm engelleri aşarak başarıdan başarıya koşacak, bütün bu amaçlara ulaşmak için mutlaka bilimi en etkin mücadele aracı yapacak, Anayasanın sözü ve özüyle uygulanmasını ısrarla savunacaktır."

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonunun kuruluşu tarihsel olarak sarı sendikacılığın, işçi hareketinin bir kolu tarafından aşılması ve "siyaset üstü" sendikacılıktan kopuşun ifadesidir. Artık, Türkiye işçi sınıfının ekonomik mücadelesi sırtlarını burjuva partilerine dayamış gansterlerin sultası altında değildir bütünüyle. Toplu sözleşmelerde işverenlerden bir lütuf koparma tavrının karşısına, yarattığı değere el koyan işverenden hakkını isteyen bir yeni tavır gelmiştir. "DİSK iyi toplu sözleşme yapar" düşüncesi süratle işçiler arasında yayılmaya başlamıştır. Sarı Türk-iş'çiler bile kendi toplu sözleşmelerinde dada dikkatli davranmak zorunluluğunu duymaya başlamışlardır. Karşılarında kendileriyle dişe diş mücadele eden bir sendika gören işverenler bile "sendikalaşma" ihtiyacını duymuşlardır.

DİSK'in kurulduğu sıralarda Türkiye İşçi Partisi ülkenin 'sosyalist' hareketinin tek temsilcisiydi. Parlamento'da onbeş milletvekili bulunan parti aydınlar arasında önemli bir etkiye sahipti ve ilerici kamuoyunun oluşturulmasında belirleyici bir konumdaydı. Görünüşte parti DİSK'i kontrol altında tutuyordu. Konfederasyonun ilk genel başkanı, aynı zamanda Maden-iş sendikasının genel başkanlığını sürdüren Kemal Türkler, TİP'in Genel Yönetim Kurulu üyesiydi. DİSK kurucusu Rıza Kaus, Lastik-iş genel başkanlığını da sürdürüyordu ve TİP'in Ankara milletvekiliydi. O sıralar TİP'te iki genel sekreter bulunuyordu. Bunlardan biri 'işçi kesimi'ni temsilen, işçi kökenlilere kontenjan olarak ayrılmıştı. Rıza Kuas TİP'in İşçi Genel Sekreteri idi. Gene DİSK kurucularından Kemal Nebioğlu, Partinin onüç kişilik Merkez Yürütme Kurulunda üye olarak bulunuyordu ve Tekirdağ milletvekiliydi. İlk bakışta Türkiye işçi sınıfının elli yıllık problemi çözülmüş, işçi sınıfının ekonomik mücadelesi, siyasi mücadelesiyle bütünleşmiş, ona bağımlı hale gelmiş gibi gözükmektedir. Ama bu yalnızca görünüşte böyleydi. Gerçek ise başka türlüdür. Bir kere o zamanki TİP sosyalizmden esinlenen bir parti olmasına rağmen, işçi sınıfının siyasi partisi, onu nihai kurtuluşa götürecek olan parti, yani bir komünist partisi değildir. İkincisi DİSK yöneticileri sorunu tam başaşağı görmüşler ve siyasi hareketi, sendikal harekete (DİSK'e) tabi kılmaya çalışmışlar, TİP'e ve "sosyalizme" karşı bağımsız bir politika izlemişler, sosyalist siyaset üstü bir anlayışı ısrarla sürdürmüşlerdir. DİSK'e bağlı sendikalarda ve bu sendikaların örgütlü olduğu fabrikalarda TİP'in parti örgütlenmesi hiçbir zaman olmamamıştır. Böyle bir gereksinim ne TİP tarafından görülmüştür, ne de DİSK yöneticiler[illegible]-rafından. Hatta DİSK yöneticileri böyle bir teşebbüsü "kendi alanlarına müdahele" olarak görecek ve engelleyecek bir fikri yapıdaydılar. Sonuç olarak DİSK yöneticileri TİP'li kaldığı sürece DİSK de TİP'li olmuş, DİSK yöneticileri TİP'ten vazgeçtiğinde DİSK de vazgeçmiş olmuştur. Çünkü konfederasyonun tabanında partisine sahip çıkacak nitelikte bilinçli partizan işçiler oluşmamış, oluşturulamamıştır. DİSK hep, yönetici olan sendikacılardan sorulur olmuştur. DİSK ile TİP arasındaki ilişki hiçbir zaman Fransız Komünist Partisi ile CGT arasındaki ilişkiye dönüşmemiştir. Bu çarpık olduğu kadar doğal olan bir durumdur. Çünkü ne [illegible], FKP'dir, ne de DİSK, CGT. Yaşanılan olaylar bu çarpıklığın hem büyük ölçüde nedeni hem de kesin kanıtlarıdırlar. Gelecek yazımızda bu konuyu daha etraflı olarak değerlendirmeye çalışacağız.

# ĞI: «SOL» MACERACILIK (2)

proletaryanın örgütlülük seviyesiyle devrimci durumun olgunlaşma süreci arasında kesin bir paralellik vardır.

"Devrimci durum kendiliğinden oluşur, proletaryanın örgütlülük seviyesi yeterliyse devrim başarıya ulaşır, yetersizse başarısızlık mukadderdir" şeklinde de yorumlanamaz Lenin'in devrimci durum öğretisi. Çünkü devrimci durum şartları olgunlaşmışsa, devrimi gerçekleştirmek için mücadele etmemek, yine Lenin'e göre –İkinci Enternasyonal'in döneklerini suçlamalarını hatırlayalım– ihanettir

Oysa aynı Lenin'e göre:

"Bizim için değil, düşmanımız için elverişli olduğu açıkça belli bir zamanda savaşı kabul etmek cinayettir." (a.g.e. sf. 337)

Ve:

"Düşmanın kullandığı ya da kullanabileceği bütün silahlardan, araç ve yöntemlerden yararlanmayı, bunları kullanmayı öğrenmemiş olan bir ordunun, akılsızca, giderek canice davrandığı besbellidir." (a.g.e. sf. 352)

Devrim için şartlar elverişli değilken devrim yapmağa kalkışmayı Lenin böylesine ağır sözlerle mahkum etmektedir. Aynı Lenin devrim anı geldiğinde devrime yan çizenleri de en ağır bir şekilde suçladığına göre, her iki tutum birlikte ele alındığında ortaya çıkan gerçek, devrimci durum olup olmadığının en yanılmaz mihenk taşının, proletaryanın örgütlülük seviyesi olduğudur. Şu halde gerçek devrimcilere düşen, bunun bilincinde olmak, gerçekten devrime varabilmenin yolunun, –devrimci durum şartlarının olgunlaşmasına insanın azami katkısını sağlayacak şekilde– proletaryanın, başta siyasi, her türden örgütlenmesinin yetkinleştirilmesinden geçtiğini bilerek davranmaktır. Daha kestirmeden söylersek, işçi sınıfı devrimci mücadelede nihai muharebeyi vermek ve iktidarı fethetmek için gerekli örgütlülük seviyesine ulaşmadıkça devrimci durum şartları oluşmaz. Nitekim 12 Eylül darbesi öncesinde örgütlülük derecesi devrimin kazanılması için SON DERECE YETERSİZ olan işçi sınıfı, devrim anı geldi, çattı zehabıyla devrim çığırtkanlıklarında bulunanlara pek kulak vermemiştir. Ve "sömürücüler" de, "eski tarzda yaşamaya" devam etmenin yolunu faşizmde bularak kayda değer bir yığınsal tabanı olmayan "devrimciler"i acımasızca ezmişlerdir.

Bu olup bitenlerden sonra devrimci durum için çıkarılacak dersler vardır. Ama Lenin'e doğru dürüst kulak vermeyi becerebilenlere:

> "Proletaryanın öncüsü, ideolojik bakımdan kazanılmıştır. Esas olan budur. Bu olmasaydı, zafere doğru birinci adımı atmak bile olanaksızlaşırdı. Ama zafere varmaya daha çok uzun bir yol var. Sadece bir öncüyle zafer kazanmak mümkün değildir. Bütün sınıf, geniş kitleler, öncüyü doğrudan doğruya destekleme durumuna gelmedikçe ya da öncüye karşı hayırhah bir tarafsızlık tutumunu bebenimseyerek karşı tarafı desteklemeleri olasılığı kesin olarak ortadan kalkmadıkça, öncüyü kesin savaşa sürmek sadece bir ahmaklık olmakla kalmaz, bir cinayet olur. Oysa bütün sınıfın, sermayenin ezdiği geniş emekçi yığınların, gerçekten böyle bir tutumu benimseyebilmeleri için tek başına propaganda ve ajitasyon yetmez. Bunun için bu yığınların kendi öz siyasal deneyimleri gereklidir. Sadece Rusya'da değil Almanya'da da kuvvetle ve büyük açıklıkla doğrulanmış olan bütün büyük devrimlerin temel yasası böyledir. Cesaretle komünizmi seçebilmek için, sadece Rusya'nın cahil ve çoğu okur yazar olmayan yığınlarının değil, Almanya'nın okur yazar ve eğitilmiş yığınlarının da, İkinci Enternasyonal'in saraylılar hükümetinin bütün güçsüzlüğünü, belkemiksizliğini, burjuvazi önünde uşaklığını, bütün korkaklığını ve rezilliğini anlamaları gerekiyordu. Proletarya diktatörlüğü karşısında, en aşırı gericilerin diktatörlüğünün (Rusya'da Kornilov, Almanya'da Kapp ve ortakları) kaçınılmaz biçimde tek seçenek olduğunu anlamaları gerekiyordu."
>
> .......
>
> "Proletaryanın öncüsünü komünizme kazanmak söz konusu olduğu sürece, (ve bu hâlâ söz konusu olduğu ölçüde), propaganda ön planda yer alıyordu, ve yine de öyle; kendi özlerinde taşıdıkları kusurlara karşın, küçük propaganda grupları bile yararlı ve verimli olabiliyor. Ama yığınların pratik eylemi söz konusu olduğu zaman, – ya da şöyle anlatmama izin verilirse– son ve kesin mücadeleyi vermek üzere milyonların oluşturduğu orduları yerleştirmek, belirli bir toplumun bütün sınıf güçlerini mevzilendirmek söz konusu olduğu zaman, yalnız propaganda yöntemleriyle, sadece "saf" komünizmin gerçeklerinin yinelenmesiyle hiçbir şey başarılamaz. Henüz kitleleri yönetmemiş olan sınırlı bir grubun üyesi propagandacının yaptığı gibi, burada, sayı-

lar yüzlerle sayılmaz, milyonlarla ve on milyonlarla sayılır. Bu durumda, devrimci sınıfın öncüsünü inandırdık mı diye kendimize sormakla yetinemeyiz; belirli bir toplumun tarihsel bakımdan etkin istisnasız bütün sınıf güçlerinin, kesin savaş için koşulların tam elverişli olduğu biçimde mevzilenmiş olup olmadıklarını bilmek gerekir, şöyle ki, (1) kendi olanaklarını aşan bir mücadele yüzünden bize düşman olan bütün sınıf güçlerinin yeteri kadar zor durumda, yeteri kadar birbiriyle dalaşmış ve yeteri kadar zayıf durumda olup olmadıkları; (2) ara unsurların, duraksayan sallanan bu tutarsız unsurların – burjuvaziden farklı olan küçük burjuvazinin, küçük burjuva demokratlarının – halkın önünde yeteri kadar maskeleri düşmeli, pratikteki iflaslarıyla saygınlıkları yeteri kadar ortadan kalkmalı; (3) proletaryanın saflarında burjuvaziye karşı en kararlı, en kesin, en yürekli eylemden yana kitlesel bir hassasiyet ortaya çıkmalı, ve yeşermeye başlamalıdır. İşte ancak o zaman devrim olgunlaşmıştır; işte ancak o zaman yukarıda özet olarak işaret ettiğimiz bütün koşulları doğru olarak hesaba kattıksa ve zamanını doğru seçtikse, zaferimiz güvenlik altındadır."

......

"Genel olarak tarih, özel olarak da devrimler tarihi, en ileri sınıfların en bilinçli öncülerinin, en iyi partilerin sandıklarından içerik bakımından daima daha zengin, daha çeşitli, daha canlı, daha "becerikli"dir. Ve bu anlaşılır birşeydir, çünkü en iyi öncüler, onbinlerce insanın sınıf bilincini, iradesini, tutkusunu, hayal gücünü ifade ederler, oysa devrim – bütün insan yeteneklerinin çoşkuya geçişi ve gayreti anlarında – sınıf mücadelesinin en çetinine katılmak üzere bilenmiş onmilyonlarca insanın sınıf bilincinin iradesinin, tutku ve hayal gücünün eseridir. Bundan, büyük önemi olan iki pratik sonuç çıkar: birincisi, devrimci sınıfın görevini yerine getirebilmesi için (bazan büyük risklere ve çok büyük tehlikelere göğüs gererek siyasal iktidarı ele geçirdikten sonra, iktidara geçmeden önce tamamlamamış olduğunu tamamlamak üzere) toplumsal eylemin istisnasız bütün biçimlerine ve bütün yönlerine sahip çıkmasını bilmelidir; ikincisi, devrimci sınıf gerektiğinde bir biçim yerine bir başkasını derhal ve en sert biçimde koymaya hazır olmalıdır." (a.g.e sf. 349-352)

Yukardaki satırları, haddimize değil ya farzedelim biz kaleme almış olsaydık, ya da Lenin'den alıntı olduklarını belirtmeyerek metnimize uygun şekilde "monte" etseydik, kesinlikle eminiz ki, cümle devrimbazlar hep bir ağızdan "İşte" derlerdi, "Kitle suç üstü yakalandı, devrim kaçkınlığının, devrimden öcüden korkar gibi korkmasının bu kadar açık şekilde dile getirildiği görülmemiştir. Aslında devrim imkânsızdır, devrimin olacağı yoktur diyecek ama dili varmadığı için binbir dereden su getiriyor."

Gerçekten de Lenin'in devrimci durum şartlarının olgunlaşması ve devrimin zafere ulaşılması için belirlediği kanunlar, bu kanunlar doğrultusunda devrimcilerin üstesinden gelmeleri gereken görevler öylesine ağır ve çetrefillidirler ki, Lenin'e saygısı olan pek çok hızlı "devrimci" nin gözü korkup, devrimcilikten vazgeçmesi hiç de ihtimal dışı değildir. Diğer bazıları ise, bir zamanlar bir hayli moda olduğu gibi "Lenin bu kanunları koyduğu zaman Ekim Devrimi'nden başka örnek yoktu. O günden bu yana şartlar çok değişti. Artık proletarya devrimci bir sınıf olmaktan çıktı" vb. gerekçelerle devrimi gözü kara üç-beş serdengeçtinin iradi çabalarına indirgeyebilirler.

Oysa marksizm-leninizmi hakkıyla özümlemiş, kendini proletaryanın zaferine ve insanlığın geleceğine adamış olanlar için, Lenin'in devrimci durum teorisi karşısında ne bezginlik söz konusudur, ne de onun bu teori ni revize etmek ihtiyacı. Çünkü Lenin'in, önündeki pek az örneğe rağmen dâhiyâne bir analizle belirlediği devrimci durum kanunları, bu gün de geçerliliğini korumaktadır.

## "HER DEVRİM KENDİNE HAS YOL İZLER"

Bir sosyal kanunun geçerli olup olmadığının, geçerliğini koruyup korumadığının temel kıstası onun hayat tarafından doğrulanıp doğrulanmadığıdır. Ekim Devrimi, Lenin'in görebildiği, başarıya ulaşan ilk ve tek proleter devrimidir. Ancak Lenin'den sonra pek çok ülkede daha, proleter nitelikli devriml olmuştur. Bu devrimlerin hepsı genel hatlarıyla Lenin'in koyduğu devrimci durum kanunlarının doğruluğunu ispatlamışlardır. Bulgaristan devriminden, Çin devrimine, Yugoslavya devriminden Vietnam devrimine, Doğu Avrupa ülkeleri devrimlerinden, Küba devrimine kadar tüm proleter nitelikli devrimlerde ortak temel özellik, Lenin'in devrimci durum kanunlarını doğrulamalarıdır.

"Her devrim kendine has bir yol izler. Bir devrim ötekinden kopya edilmez!" Pek bilinen bu sözler elbette yüzdeyüz doğrudurlar. Ama her devrimin eşsiz olacağı gerçeği, devrimlerin ge-

nel sosyal kanuniyetler doğrultusunda gerçekleşecekleri, bu nedenlerle de temel işleyiş ve gelişme mekanizmaları bakımından ortak özelliklere sahip olacakları gerçeğiyle çelişmez. Her devrimin ayrı bir yol izlemesi, devrimin olduğu ya da olacağı ülkelerin hepsinin somut maddi şartlar bakımından birbirlerinden şu veya bu ölçüde farklı özellikler göstermeleri gerçeğinden kaynaklanır. Böyle olması hem doğaldır, yani eşyanın tabiatı gereğidir, hem de devrimciler için iyidir, faydalıdır; çünkü her devrim hayata bir başka zenginlik getirir, devrimcilerin y i tecrübelerle teçhiz olmalarına katkıda bulunur, onların görüş ufkunu genişletir, mücadelede yaratıcılıklarını artırır.

Büyük Ekim Devriminden bu yana gerçekleşen proleter nitelikli tüm devrimlerin detaylarıyla incelenmesi ve hepsinin, Lenin'in devrimci durum kanunlarıyla uyum gösterdiklerinin irdelenmesi, ne bu yazımızın maksadıdır, ne de gazetemizin kapasitesi buna elverir. Ancak, hemen akıllara takılabilecek bir kaç örneğe kısaca değinebiliriz.

Çin devriminde köylü yığınlarının mücadeleye kazanılmasının çok önemli bir rolü olduğu bilinir. Ama toplum içinde nispeten küçük bir sınıf da olsa sa- y on milyonlarla ölçülen Çin proletaryası olmasaydı, onun öncüsü Çin Komünist Partisi olmasaydı, Çin proletaryasının büyük bir disiplin içinde ÇKP'de ve etrafında kenetlenmesi olmasaydı ve aynı ÇKP, Çin emekçileri arasında büyük bir prestij ve güven kazanmamış olsaydı, yine aynı ÇKP o zamanlar enternasyonalist bir politika gütmemiş olsaydı, Sovyetler Birliği'nin desteğini ve yardımlarını arkasına almamış olsaydı, Çin devrimi gerçekleşebilir miydi? Çin devrimi kendine has bir yol izledi, ama disiplinli, enternasyonalist bir öncü ve o öncünün milyonlarca emekçiyi mücadeleye kazanabilmesi sayesinde başarıya ulaştı. Kısacası köylü yığınlarının önemli bir rol oynadığı Çin devrimi, Lenin'in devrim kanunlarını doğruladı. Ama aynı köylü faktörü, devrimden sonra, devrime önderlik eden kadrolar içinde milliyetçiliğin ve bencilliğin fışkırmasına, giderek ÇKP'nin proletarya enternasyonalizmini terketmesine de sebep oldu.

## DOĞU AVRUPA ÜLKELERİ VE KÜBA

Alalım Doğu Avrupa ülkelerini. Pek çoklarına göre bu ülkelerde 2. Dünya Savaşı sonrasında meydana gelen devrimler Kızılordu sayesinde gerçekleşmiştir.

Doğu Avrupa ülkelerinin Hitler faşizminin işgalinden kurtulmasında, Kızlordu'nun tayin edici rol oynadığı bir gerçektir. Ama bu ülkelerde faşist işgalcilere ve onların yerli işbirlikçilerine karşı cansiperane savaşan direniş hareketlerinin faşizmin altedilmesinde önemli rol oynadıkları da bir gerçektir. Bu olguda da konumuz açısından dikkati çeken en ögretici nokta, tüm direniş hareketlerine o ülkelerin proletarya partilerinin öncülük ettikleri, faşizmin altedilmesinde diğer demokrasi güçlerini de etrafında toplayıp onları mücadeleye başarıyla sevkettikleri ve bu nedenle geniş halk yığınları içinde haklı bir saygınlık kazandıkları gerçeğidir. Böylece halk tarafından büyük bir coşkuyla karşılanan Kızılordu ile ve faşizme karşı direniş mücadelesinde, partizan savaşlarında gösterdikleri kararlılık ve fedakarlıkla yığınlar içinde büyük prestij sağlamış komünistlerin önderliğindeki yerel demokrasi güçlerinin işbirliği sayesinde hitlerci işgalciler ve onların faşist işbirlikçileri tasfiye edilmişlerdir. Bu gelişimin doğal sonucu olarak da, direnişçi güçler iktidarı ele geçirmişlerdir. Özetle, Hitler faşizmiyle açık işbirliği yapan finans oligarşileri toplum içinde tümüyle tecrit oldukları için ve yığınların böylesi mihraklar tarafından yönetilmeye en ufak tahammülleri kalmadığından iktidarlar el değiştirmiş ve faşizme karşı direnen yerel güçler iktidarın yeni sahipleri olmuşlardır.

Öte yandan bu ülkelerin tümünde kapitalizm tarihsel anlamda ömrünü tüketmiştir ve devrim sosyal anlamda da gündemdedir. İşbirlikçi finans kapital zümrelerinin tasfiyesi sosyal devrimin gerçekleşmesi için elverişli şartlar yaratmıştır. Sonuçta, direniş mücadelelerinde temayüz eden proletarya partilerinin önder rolü tayin edici bir faktör olmuş ve Doğu Avrupa ülkelerinde bir süreç boyunca, proletarya hegemonyasına dayalı halk demokrasilerine geçilmiştir.

Kaldı ki, benzerlikleri bir hayli olan Doğu Avrupa ülkeleri devrimlerinin herbiri yine kendine özgü yollar izlemişlerdir. Çünkü hem, her bir ülkenin kendi somut şartları yek diğerinden farklıdır, hem de teker teker ülkelerde proletaryanın örgütlülük seviyeleri farklı düzeylerdedir. Bu farklılıkların da bir sonucu olarak Yugoslavya ve Arnavutluk, daha ileride proletarya enternasyonalizminden sapan bir yol izlemişler, Macaristan ve Çekoslovakya bazı sıkıntılara maruz kalmıştır. Romanya'da bazı bencil belirtiler ortaya çıkmış ve nihayet Polanya bir hayli bunalımlardan geçmiştir. Ancak bir kere daha altını çizelim ki, bu ülkelerde "sosyal devrim çağı çatmış" olmasaydı ve komünistler anti-faşist savaşta geniş yığınların saygınlığını kazanmış olmasalardı, devrim bir hayal olmaktan ileri gidemezdi.

Evet, proletaryanın bayrağında "Bütün ülkelerin işçileri birleşiniz" yazar. Bu kapsamda Kızılordu'nun 2. Emperyalist Savaş sonrasında Doğu Avrupa ülkelerinde DEVRİMCİ DURUM ŞARTLARININ YARATILMASINDA, işgalci Alman faşistlerinin ve yerli işbirlikçilerinin te-

mizlenmesindeki payıyla, inkâr edilemeyecek katkısı olmuştur. Ve daha sonra da bir süre için karşı devrimciler üzerinde Kızılordu'nun caydırıcı rol oynadığı gerçektir. Ama hangi proleter devrimde ve genç iktadarın korunmasında proletarya enternasyonalizminin katkısı olmamıştır ki? Alalım proletarya devriminin ilk başarıya ulaşanını, Büyük Ekim Devrimi'ni. Şayet tüm emperyalist devletler genç Sovyet iktidarına yedi koldan saldırdıklarında, bu ülkelerin işçi sınıflarının böylesi bir savaşa sürülmemekteki kesin ve kararlı tutumları olmasaydı, iç savaşın 7 yılda sona erdirilmesi mümkün olabilir miydi?

Kendine has bir yol izleyen bir diğer devrim de Küba devrimidir. Küba devrimi pek çoklarına göre Castro ile Che Guevara etrafına toplanmış bir avuç kahramanın eseridir. Ama böyle olmadığını hem Castro'nun kendisi, hem de Küba Komünist Partisi'nin önderleri söylüyorlar. Evet, Castro ve arkadaşlarının faşist diktatörlüğün devrilmesinde tayin edici rol oynadıkları doğrudur. Ama Küba Komünist Partisi, onun yığınlar içindeki aktivitesi ve onlarda kazandığı saygınlık olmasaydı, kitlelerin diktatörlüğe karşı duydukları nefretin, artık bu diktatörlüğe tahammül etmeye devam edemeyeceklerinin tezahür ettiği çeşitli yığın hareketlerinde en önde komünistler bulunmasaydı, Castro ve arkadaşlarının diktatörlüğü alaşağı etmeleri mümkün olabilir miydi?

Üstelik unutulmasın ki, Batista diktatörlüğünün devrilmesi Küba devriminin başlangıç adımıdır. Bu başlangıç adımının esas niteliği, faşist diktatörlüğün tasfiyesi ve demokratik bir yönetimin oluşturulmasıdır. Ancak daha ilk günden itibaren devrimde emekçi karekter ağır basmağa başlamış ve olup bitenlerden hiç hazzetmeyen ABD emperyalizmi yeni iktidarı devirmek için çeşitli komplolar düzenlemiştir. Buna karşılık Küba Komünist Partisi'nin önderliğinde Küba işçi sınıfı devrime sahip çıkmış, Castro ve arkadaşlarının da çağrısıyla Ocak 1959' da ülke çapında genel greve gitmiştir. Böylece devrimi burjuva demokratik sınırlar içinde tutmak isteyen çevrelere, bu arada hükümette yer alan bazı burjuva bakanlara, devrimin yolundan alıkonamayacağı en kararlı bir şekilde gösterilmiştir. Yine de büyük bankaların ve büyük işletmelerin devletleştirilerek tüm emekçi halkın mülkü haline getirilmesi, devrimin üzerinden 21 aydan fazla bir süre geçtikten sonra mümkün olabilmiştir. Kısaca Küba devriminin de sahibi örgütlü proletaryadır, emekçi yığınlardır.

## DEVRİM YIĞINLARIN ESERİDİR

Örnekleri daha çoğaltmaya gerek yok. Hangi devrime bakarsak gördüğümüz şu: DEVRİMİN KAHRAMANLARI KİŞİLER DEĞİL YIĞINLARDIR. Hem de öyle başıboş, zulme, sömürüye, haksızlığa kendiliğinden başkaldırmış yığınlar değil, ÖRGÜTLÜ, DİSİPLİNLİ bir mücadele sürecinden geçip gelen yığınlardır.

Demek ki Lenin'in, devrimci durum şartlarını belirlerken koyduğu kanuniyetler her zaman geçerlidir. "Sadece bir öncüyle zafer kazanmak mümkün değildir". "... son ve kesin mücadeleyi vermek üzere milyonların oluşturduğu orduları yerleştirmek, belirli bir toplumun bütün sınıf güçlerini mevzilendirmek sözkonusu olduğu zaman, yalnız propoganda metotlarıyla, sadece 'saf' komünizmin gerçeklerinin tekrarlanmasıyla hiçbir şey başarılamaz... burada sayılar yüzlerle sayılmaz, milyonlarla ve on milyonlarla sayılır." "Şu halde bir devrimin olabilmesi için, önce işçilerin çoğunluğunun (hiç değilse bilinçli ve düşünen, siyasi bakımdan aktif işçilerin çoğunluğunun) devrimin gereğini tam olarak anlamış olmaları ve devrim uğruna ölmeğe hazır olmaları gerekir". Evet, yazımızın önceki bölümlerindeki Lenin alıntılarından seçerek aktardığımız bu cümlelerin doğruluğu ve geçerliği, proleter nitelikli tüm devrimler tarafından teker teker kanıtlanmıştır.

O halde 12 Eylül 1980 öncesinde Türkiye'de devrimci durum şartlarının var olduğunu iddia edebilmesi için, kişinin derin halüsinasyonlar içinde olması gerekir. Böyle bir yanılsamaya düşmenin o gün için belki ufacık da olsa anlaşılabilir bir yanı vardır. Dünyaya ve Türk[illegible]ye ellerinde kalabilmiş birkaç öğrenci yurdunun penceresinden veya Fatsa ve benzeri "kurtarılmış" bölgelerden bakmanın ötesine geçemeyen bir kısım "devrimci" gençlik gruplarına bakılırsa devrim geldi geliyordu. Ama aksine, gelen Evren ve Türk ordusu oldu. Ve tüm devrimci durum hayallerini, hem de bir darbede tuzla buz etti. Öyle ki, ar[illegible]dan üç buçuk yıl geçtikten sonra "kurtarılmış" Fatsa'nın "kurtarılmış" seçmenleri, bu sefer Sodep'li bile değil Anap'lı birisini belediye başkanlığına seçtiler. Yani 1980'de "devrim uğruna ölmeye hazır" hale gelmiş Fatsa emekçileri aradan dört yıl geçmeden işçi-emekçi düşmanı olduğunu kendisi d[illegible]laca ikrar etmiş Özal'dan medet umar hale geldiler! 1980 öncesinin "bilinçli ve düşünen, siyasi bakımdan aktif" emekçileri Özal'a bel bağlayacak bir dönüşüme uğradılar! 12 Eylül darbesinden bu yana geçen bunca olaydan sonra hâlâ daha o zamanlar devrimci durum şartlarının olgunlaşmış olduğunu iddia edenler varsa böylelerinin kafa sağlığından kuşku duymaktan başka çare yoktur.

12 Eylül öncesinde, devrimde subjektif faktörü oluşturan örgütlülük seviyesi bakımından, değil devrimci durum şartlarının olgunlaşmakta olduğunun, aksine dağınıklığın, başıboşluğun

ve kendiliğindenciliğin kol gezdiği devrimci safları ağır bir yenilginin beklediğinin açık belirtileri vardı. 1 Mayıs'lardaki tüm abartmalı tahminlere rağmen işçilerin ezici çoğunluğu kendi bağımsız çizgilerinin, kendi sınıf siyasetlerinin farkında bile değildiler. Yığınların hemen tamamı ise sıkıyönetimlerin bilerek aldırmazlıktan geldikleri MHP terörü altında bezmiş ve sinmiş, sivil terörü sona erdirecek olana "medyun-u şükran" olmağa hazır, pasif bir bekleyiş içindeydiler. Yani sözkonusu olan milyonların, aktif olarak siyasete, mücadeleye katılmaları [illegible]ğil, pasif olarak bir "kurtarıcı" beklemeleriydi. Böyle olunca da devrim değil, faşist darbe geldi.

Bu noktada, genellikle MHP' nin düzenlediği saldırılara karşı, devrimcilerin de destekledikleri ve yer aldıkları haklı direnişleri ya da 24 Ocak kararları doğrultusundaki düşük ücret uygulamalarına karşı yaygınlaşan ekonomik amaçlı grevleri, mücadelenin bütünü içinde fazla büyütmemek gerekir. Çünkü faşizm ve burjuvazinin saldırıları karşısında devrimcilerin bütünsel bir örgütlülükten ve politikadan mahrum olmaları, bu direnişlerden, yığınların mücadeleye kazanılması doğrultusunda kalıcı [illegible]zanımlar edinilmesini imkân[illegible] kılıyordu.

Gerek dünyadaki proleter devrimlerin tarihinden, gerekse 12 Eylül öncesinin değerlendirmesinden çıkan birinci ders, YIĞINLARIN AKTİF KATILIMI OLMADAN DEVRİMİN GERÇEKLEŞEMEYECEĞİDİR. Ve buna bağlı, mücadelemiz için önemli olan ikinci ders ise, çevresinde toplanabilecekleri, severek omuz verebilecekleri GÜVENİLİR BİR ÖRGÜT görmedikçe işçilerin, emekçi kitlelerin devrimci mücadeleye kazanılmasının mümkün olmayacağıdır. Kısaca Türkiye'de devrimciler, Türkiye halkını biran önce devrime ulaştırmak istiyorlarsa, herşeyden önce devrimin kanunlarını bilmek, bu kanuniyetler doğrultusunda davranmak ve devrimci durum şartlarının olgunlaşması için KENDİ ÜZERLERİNE DÜŞENİ yerine getirmekle mükelleftirler. Bir başka deyişle kitlelerin bağrında, onların omuzları üzerinde yükselen bir devrimci örgüt yaratılmadıkça, devrime ulaşılması bir hayal olmaktan öteye gitmez.

Türkiye'de faşizmin yarı sivilleştirilerek iyice kurumlaştırılmaya çalışıldığı bu günlerde devrimci örgütlenme mücadelesinin enine boyuna tartışılması daha da önem kazanıyor. Çünkü bir aralar faşizmin yegane alternatifinin devrim olduğunu "dayatmaya" çalışan ve bu amaçla çeşitli "örgütlenme" girişimlerinde bulunan kimi hızlı "devrimciler", şimdi Türkiye'deki yönetimin elbisesi sivilleşmeye başladı gerekçesiyle, bu sefer tam ters uca salınıp icazetli burjuva siyasetlerinin tekneleriyle dereyi geçme denemelerine meylediyorlar. Emekçi yığınların kurtuluşu için olmazsa olmaz bir şart olan devrimci örgütlenmenin hem teorik planda ele alınmasının, hem de teori uyarınca pratiğe uygulanmasının Türkiye sol hareketi içinde yer alan tüm siyasi çizgiler için, bir de bu bakımdan önemi artıyor.

## SİYASİ BİRLİK VE DEVRİM

Lenin "proletaryanın öncüsü ideolojik bakımdan kazanılmıştır. Esas olan budur. Bu olmasaydı zafere doğru birinci adımı atmak bile zorlaşırdı." diyor. Ve bu gün Türkiye'de yapılması gerekenin bir bölümüne veciz bir şekilde işaret ediyor.

Demek ki "zafere doğru birinci adımı atmak" için öncelikle "proletaryanın öncüsünün ideolojik bakımdan kazanılması" gerekiyor. Ya da bir başka şekilde ifade edersek, devrim yolunda ilk adımı dahi atmak için, proletaryanın marksist-leninist ideolojiyle teçhiz edilmiş merkezi bir örgüte, bir siyasi otoriteye sahip olması gerekir.

Oysa Türkiye'de herkesin bildiği ve dile getirdiği gibi sosyalist hareket bölünmüştür, dağınıktır. Bu durumda proletaryanın öncüsünün ideolojik bakımdan kazanılabilmesi için ideolojik homojenliğin sağlanması gerekir. Ki bunun da yolu örgütsel birliğin sağlanmasından geçer. O halde bu gün devrimi zafere ulaştırma yolunda "ilk adımın" atılabilmesi ihtimali dahi yoktur. Böyle olduğu için de, ne günümüzde, ne de 12 Eylül öncesinde, Türkiye'de devrimci durum şartlarının meydana geldiğinden aklı başında olan hiç kimse sözedemez.

Türkeye'de proletaryanın siyasi birliğinin gerçekleştirilmesi bizim belki de en çok üzerinde durduğumuz ve birinci derecede önem verdiğimiz bir konu olmuştur. Ve bu mesele bu gün de pek çok problemin çözümünde anahtar konumunu muhafaza etmektedir. Ne ki birlik, sadece bizim değil proletaryanın kitlesinin ve onun örgütü olduğunu iddia eden diğerlerinin de meselesidir. Yıllar boyu süren çalışmalarımız ve girişimlerimiz sonucu birlik doğrultusunda bazı gelişmeler sağlanmıştır. Ancak şu sıralarda, gelişmelere yeni boyutlar kazandıracak birlikçi oluşumlar açısından, gerek işçi sınıfının kitlesinde, gerekse diğer örgütlerde gözlenen genel bir durgunluktur. Mücadelenin Türkiye topraklarında ciddiye alınmamasından kaynaklanan bu durgunluk geçicidir. Gerek Türkiye'de diktatörlüğe karşı tepkinin yığınsal potansiyelinin zorlamasıyla mücadelenin esas zemininde yoğunlaştırılması, gerekse işçi sınıfının birliği ilkesinin hayat içinde dayatması sonucu, proletaryanın merkezi siyasi otoriteye kavuşturulması hedefinin, yani somut söylersek marksist-leninist partilerin birleşmesinin yeniden gündemin birinci maddesi haline gelmesi fazla gecikmeyecektir.

(Sürecek)

## SODEP ve Sosyal Demokrasi(2)

(Baştarafı 4. sayfada)

nin, serbest meslek sahibi aydın kesiminin, hattâ tekellerin cenderesinde ezilen küçük ve orta sermaye çevrelerinin çıkarları doğrultusunda sahiden aşmak için daha az değil, daha çok demokrasiye ihtiyaç vardır. Ancak daha çok demokrasi sayesinde geniş kitlelerin çıkarlarını koruyup geliştirerek bunalımı aşma yolunda sonuca götürücü adımlar atılabilir. Çünkü ancak o sayede bunalımı yaratanların ekonomik-politik hâkimiyetleriyle kitlelere dayattıkları negatif alternatiflere karşı pozitif alternatifleri kitleler onlara dayatabilir. Dolayısıyla yapılması gereken şey, demokrasinin öldürülmesine "ekonomik büyüme yoktu", "işsizlik sürekli artıyordu" gibi afaki "teknik" mazeretler arayıp bulmak değil, demokrasiyi savunmak ve yaşatmak için gerekeni eksiksiz yerine getirmektir.

Ne CHP 12 Eylül yetki gaspından önce, ne CHP'liler 12 Eylül yetki gaspından sonra bunun bilincine varıp gereğini yerine getirmekte paylarına düşeni yaptılar, ne de bugün SODEP'liler böyle birşeyin bilincindedirler ve o yönde çaba harcıyorlar.

Programları ortada.

Sonucu özetleyecek olursak, en açık, net ve veciz özeti SODEP Programı kendisi veriyor. İkinci Bölüm, "Uygulama Politikaları" ana başlığından hemen sonra şöy deniliyor: "... Parti, toplumun gelişmesini sürekli izleyerek, politikalarını yeni gelişmelerinışığı altında gözden geçirecek ve ilerleyecektir."

**Seçmen ve kitleler karşısında politik sorumluluktan feragatin bundan âlâ itirafı olabilir mi?**

**Faşizmin yarattığı oldu bittilere boyun eğip onun icazetine sığınmak, ilkesizlik, oportünizm, verilenle yetinip olayların ve durumların peşinde sürüklenmek; tek kelime ile: kendi kendini bile alternatif görmemek!**

**İşte SODEP, işte SODEP programı!**

## "DİKTATÖRLÜĞE KARŞI MÜCADELENİN.....

(Baştarafı 16. sayfada)

dinasyon Komitesi'nin ülke çapında ve bölgesel örgütlenmelerinin doğuşunu sağlamak; Barışı Savunma Komitesi ve din adamlarının katıldığı bir Dayanışma Komitesi'ndeki yoldaşların örgütlediği, insan haklarını savunma kampanyalarına yardım etmek, vs.

Buna ek olarak, Partimiz sayısız kitle örgütünün, özellikle sendikalar, gençlik ve kadın örgütlerinin yeniden kurulmasına kesin katkıda bulundu ve mücadelenin her önemli cephesinde de varlığını daha çok gösterdi.

1980-1982 yılları Sosyalist Parti için en zor yıllardı. Bir yandan siyasi polisin partinin gençlik örgütü, meslek ve mahalli örgüt liderleri üzerindeki baskısı çok şiddetlenmişti; hatta bazı örgütler tahrip olmuş, liderleri tutuklanmış, sürgün edilmiş yada katledilmişti.

Öte yandan da, tüm sol, hatta tüm muhalefet güçleri gibi parti de diktatörlüğün güçlü saldırısı karşısında büyük kayıplar vermişti. Ancak, rejimin güttüğü halka ve ulusa karşı bir iktisadi ve siyasi modelin sonucu olarak kendini bir yıl önceden hissettirmeye başlayan iktisadi ve sosyal krizin 1982'de daha da kötüleşmesi, kitlesel mücadelenin yeniden kabarmasına yol açan koşullar yarattı. Böylece 1983'ün ilk aylarında Bakır Madeni İşçileri Konfederasyonunun çağrısıyla önce bir ulusal grev, sonra da bir ulusal protesto grevi yapıldı.

1983'te döğüşenlerin arasında olmak isteyen parti üyelerimizin faaliyetlerinde etkileyici bir artış oldu. Demokratik Halk Hareketi'nin yaratılması için çağrıda bulunmamızdan sonra bu artış özellikle dikkat çekici hale geldi.

Biliyoruz ki Sosyalist Parti, muhalefetin bazı kesimlerinin arzusu hilafına, sınıfsal ve devrimci konumundan vazgeçmemiştir. Biliyoruz ki Sosyalist Partiyi yumuşak başlı ve ideolojik-politik alanda daha az ilkeli göstermek isteyen güçler vardır. Sosyalist düşünceye sahip kişilerin benimsediği ve izlediği Sosyalist Parti, bu değildir. Partimizin gelişmesine engel olan ve adının kötüye kullanılmasına göz yumarak sosyalist birlik sürecinin ve diktatörlüğe karşı tüm savaşanların birliğinin ortaya çıkmasını engelleyenlerin en ciddi hatası, bu gerçeği görmemektir.

1983 yılı, yerel tekelci finans kapitalin askeri diktatörlüğünün zulmüne, sömürüsüne, cinayet ve işkencelerine Şili halkı kitle eylemleriyle "yeter" dediği yıl olarak ülkemiz tarihine geçecektir.

Son on yıldır çiğnenen haklarını ve harabedilen örgütlerini savunmak için yorulmak bilmeksizin savaşan Şili halkı, diktatörlüğe son vermek üzere kitlesel olarak ve militanca harekete geçmiştir. Bunun sonucunda, demokrasi ve diktatörlük güçleri arasındaki karşılıklı ilişkide, birinci lehine nesnel ve öznel değişiklikler olmuştur. On yılda ilk kez siyasi insiyatif muhalefet kampının eline geçmiştir.

Parti liderlerinin vurguladığı gibi, biz sosyalistler protestonun başarısına rağmen bu koşullarda diktatörlüğün yıkılmasının kaçınılmaz olduğuna yine de inanmadık. Kanımızca, bu dönem demokrasinin yeniden kurulması için tüm savaşanların sosyal ve siyasi güçlerini toparlama dönemidir. Gerçi protesto hareketi hatırı sayılır bir sosyal güç olmuştur ama demokratik halk mücadelesinin birleşik siyasi liderliği seviyesinde yetersizliklerin olduğu inkâr edilmez.

Diktatörlüğün siyasi tabanı olan silahlı kuvvetlerin, uzun vadede onun dağınık sosyal tabanından daha önemli olduğu gözönüne alınırsa, yükselen kitle mücadelesine rağmen diktatörlüğün hâlâ önemli bir güce sahip olduğu görülür. Kitlelerin hare-

kete geçmesi için yapılan demokratik çağrının henüz orduya ulaşmadığı anlaşılmaktadır. Diktatörlüğe son vermek için halkın daha kitlesel ve nitelikçe yeni eylemlere ihtiyacı vardır. VE BU BİRLİĞİ GEREKTİRİR.

Ne yazık ki, Mayıs, Haziran ve Temmuz 1983'deki tarihi protesto eylemlerinin, diktatörlüğe karşı geniş birleşik sosyal ve siyasi bir cepheyi yaratmasıyla sonuçlanışından sonra, Jarpa başkanlığında "demokratik yenilenme" denilen hareket aracılığıyla idare edilmesi ve bazı muhalefet liderlerinin siyasi hataları, rejimin güçlenmesine yol aç siyasi manevralar yapmalarına ve muhalefeti "iyi" ve "kötü" olarak ayırmaları imkânına fırsat verdi.

Bazı merkez sağ ve hatta sol güçlerin vardıkları yanlış sonuçlar, ilk protesto eylemlerinden sonra diktatörlüğün düşmek üzere olduğu hülyasını doğurdu. Birkaç gün içinde herşeyin olup biteceğine inandılar ve Pinochet'nin Eylüle çıkmayacağını iddia ettiler. Bu da kendi içinde şöyle bir hataya yol açtı: Siyasi ittifaklar sorunu sosyal güçleri biraraya getirmek ve diktatörlüğe karşı zaferi sağlamlaştırmak için bir politika oluşturulması şeklinde değil, güya yenilgiye uğratılmış diktatörlüğün yerine gececek bir hükümetin meydana ge lmesi olarak görüldü. Bu hata da Demokratik İttifak denen siyasi bir ittifakın ortaya çıkması biçimine dönüştü. Burada, on yıldır ulusun taleplerini dinlemek gibi bir arzuyu bile göstermemiş, aksine "her ne pahasına olursa olsun" istediği kadar iktidarda kalacağını her zaman tekrarlamış bir rejimle diyalog kurmaya ve görüşmeler yapmaya çabalamak konusundaki taktik hatalara da değinmek gerekir.

Bütün bunların sonucu açıktır: Yapısal krize rağmen diktatörlük mevzilerini sağlamlaştırabilmiştir, ve muhalefet iki kanada ayrılmıştır: Demokratik İttifak ve Demokratik Halk Hareketi. DİKTATÖRLÜĞE SON VERMEK İÇİN ÇABALARIMIZI BİRLEŞTİRENE KADAR SİYASİ PROJELERİN BİR TANESİ DAHİ GERÇEKLEŞTİRİLEMEZ.

İşte bu yüzden günümüzün ana görevi, ideolojik ve nihai siyasi planlara bakılmaksızın, DİKTATÖRLÜĞE KARŞI SAVAŞAN TÜM GÜÇLERİ BİRLEŞTİRMEKTİR. Bu amaç için, Şili Sosyalist Partisi, Hristiyan Demokrat Partiyi, onlarsız diktatörlüğü yıkmanın ve demokratik bir rejim kurmanın imkânsız olduğu güçleri dışta bırakan tüm projelerini derhal bırakmaya çağırır. Dolayısıyla, DEMOKRATİK BİRLİK Hristiyan Demokratların ellerindedir, çünkü halkın tüm partileri ve bilhassa sosyalistler, tüm ilgili güçlerin katılımıyla ülkede diktatörlüğü yenmek ve gelecekteki demokratik rejimi kurmak için gerekli olan çok geniş sosyal ve siyasi ittifakı kurmaya hazırdırlar.

Şili Sosyalist Partisinin kendisi de inanmaktadır ki, bu BİRLİK adına, demokrat düşünceli insanların, sadece siyasi eylemlerinde ayrı, ama diktatörlüğe ŞİMDİ son verme isteklerinde birleşen ittifaklara ayrılmalarına son vermek için bütün gücümüzü sarfetmeliyiz. Bu bağlamda, yaratılmasına ve güçlenmesine katkıda bulunduğumuz Demokratik Halk Hareketinin gerekliliğini ve etkinliğini göz önünde bulundurmakla birlikte hem Demokratik İttifak hem de DHH'nin, GENİŞ ULUSAL DEMOKRATİK ANLAŞMA yolunda temel atmak için çaba harcaması gerektiği inancındayız.

Bir bütün olarak halk hareketinin ve özellikle onun hayati unsurlarından biri olan sosyalist akımın saflarındaki yetersiz birliktelik yüzünden, diktatörlüğe karşı kitlesel mücadelenin yükseltilmesinde zaruri olan geniş Demokratik Birliğin meydana getirilmesi daha da zorlaşmaktadır. Yeni toplumsal halk örgütlerinin son on yıldaki demokratik mücadelede kazandığı tecrübenin hazmedilmesi ve geniş bir sosyal ittifak kurulması için şartların yaratılması açısından Demokratik Halk Hareketi çağrısının nedeni işte budur.

Demokratik Halk Hareketi, tekelci finans kapital tarafından sömürülen ve aldatılan geniş kitlelerin ve orta tabakanın çıkarlarını ve isteklerini, en doğru ve tutarlı biçimde dile getirmeye çalışmalıdır. Halk mücadelesinin bir aracı ve nefret edilen diktatörlüğe son vermenin tek yolu bu olmalıdır.

Ancak bugün hâlâ DHH, Şili Halk Hareketinin birlik ilkeleri temeli üzerinde tekrar kurulması için yeterli güce sahip değildir. İşte bu yüzden biz sosyalistler inanıyoruz ki, mücadele ve kitlelelerin önerileri tartışma sürecinde Demokratik Halk Hareketini güçlendirmek ve geliştirmek, ayrıca Hareketin sosyal ve siyasi yapısını geliştirmek için maksimum çaba gösterilmelidir. Bu amaç için, başlangıçta hareketi yaratma fikrini destekleyen, fakat halkın anlayamadığı nedenlerle hâlâ katılamayan tüm diğer sol siyasi örgütlere, Demokratik Halk Hareketini güçlendirme çağırısını yapıyoruz.

Şili sosyalist hareketi, halkımızın kurtuluş ve devrim mücadelesi aracı olan halk hareketine önemli katkıda bulunmuş ve harekete kendi damgasını vurmuştur. Şili, sosyalistlerin katkısı olmadan Şili olmazdı; işte bu yüzden, Sosyalist Partinin 50 yıllık mücadele ile biçimlendirdiği ideallere katılan herkesin birleşmesi, halk hareketinin birliği için zaruri şarttır. Şili Sosyalist Partisi, sosyalistlerin gerekli birliğini engellemek ya da geciktirmek isteyenlerin dizdiği engelleri aşmak koşuluna inanmıştır. Bu birliğin ortak mücadele ve bu mücadelenin icap ettirdiği ideolojik tartışmalar temeline oturması gereğinden hareket ederek, biz sosyalistler, kendilerini sosyalist olarak adlandıran tüm parti ve grupların, TOPLANTILAR, TARTIŞMALAR VE EYLEMLERİN KOORDİNASYONU için derhal bir yuvarlak masa kurmalarını öneririz. Bu yuvarlak masa, Şili sosyalizminin temel görevlerini özetleyecek bir Sosyalist Birlik kongresi için koşulları ortaya çıkaracaktır.

## "DİKTATÖRLÜĞE KARŞI MÜCADELENİN YÜKSELTİLMESİNDE ÖN KOŞUL GENİŞ DEMOKRATİK BİRLİKTİR"

Şili Sosyalist Partisinin düzenlediği, 25 Ekim 1983'te Santiago'da yapılan ilk açık toplantıda Manuel Almeyda tarafından sunulan rapor.

Sayın Yoldaşlar, dostlar,

Şili Sosyalist Partisi dostlarına, üyelerine ve sempatizanlarına, herkesten çok da şehit düşen ve savaşan halkımıza doğrudan doğruya, açık olarak seslenebilmek için, on yıllık diktatörlük süresince ilk kez kamuya açık bir toplantı yapmaya karar verdi.

Önce, Şili'deki fabrikalarda, tarlalarda, üniversitelerde, okullarda, profesyonel meslek okullarında, madenlerde, kasaba ve köylerde diktatörlüğe karşı, çiğnenen haklarını savunmak ve Şili halkının egemenliğini tekrar kurmak için hergün kahramanca mücadele edenlere sıcak ve kardeşçe selamlarımızı iletmek isteriz.

Ayrıca, bütün "suçları" halkın bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesine yurtsever ve devrimci olarak katılmak olduğu için kendilerine yurtlarında yaşama hakkı verilmeyen binlerce yoldaşa da yürektenselamlarımızı iletiriz. Genel sekreterimiz yoldaş Clodomiro Almeyda adına onlara selamlarımızı ve teşekkürlerimizi göndermek isteriz.

Diktatörlüğe karşı çıkmak ve partiyi tekrar kurmak için verdikleri mücadelede hayatlarını kaybeden yüzlerce yoldaşımızın isimlerini samimiyet ve saygıyla anıyoruz. Eduardo Paredes, Arsenio Poupin, Jose Toha, Orlando Letelier, Carlos Lorca, Ricardo Lagos Salinas, Exequiel Ponce, Octavio Boettinger, Carolina Wiff, Eduardo Charme, Vicente Garcia, Daniel Acuna ve Daniel Medel'in adlarında, tutuklanan, kaybolan ve bize hâlâ zulmeden diktatoryanın güvenlik kuvvetleri tarafından katledilen tüm parti üyelerini hatırlıyoruz.

Ayrıca daima bu demokratik ve devrimci tutarlılık örneği olacak bir kişinin, sevgili dost ve yoldaşımız, Şili Cumhuriyetinin başkanı Salvador Allende'nin de anısı önünde eğilmek isteriz.

Diktatörlük altında geçen bu on yıl, sömürülen ve ezilen halkımız ve 11 Eylül 1973 darbesinden beri canlı kalıp mücadele veren partimiz için, çok zor yıllar olmuştur.

1975 ve 1976'da partinin hemen tüm yöneticileri ve yerel parti organlarının birçok üyesi, diktatörlüğe karşı savaşırken ele geçtiler. Birgün bu on yılın tarihini, partiyi nasıl yeniden kurup halkın mücadelesine katkıda bulunduğumuzu, tüm engelleri nasıl aştığımızı ve Allende'nin devrimci sınıf partisinin tarihi bayrağını nasıl yükselttiğimizi yazmak mümkün olacaktır. Ancak bugün böyle bir imkân olmadığına göre, şu anda kısaca da olsa, diktatörlüğe karşı mücadelede önem kazanan parti insiyatif ve eylemlerinden söz etmek istiyoruz. Buna ihtiyacımız var, çünkü bütün bu yıllar boyunca ve özellikle son aylarda partimiz iftiraya uğradı, adı gaspedildi. Diktatörlüğün baskıları sonucu sessizlik içinde oluşumuz bunları kolaylaştırdı. Ama eminiz ki sosyalist düşünceli insanların Şili Sosyalist Partisinin bizim partimiz olduğunu, başka bir partisi olamayacağını anlamak için yeterliden de fazla anlayış ve sınıf güdüleri vardır.

Öyleyse biraz geriye dönelim. 1974'den 1977'ye kadar olan dönem, diktatörlük tarafından vahşice baskı altına alınan ve hemen hemen tamamiyle yokedilen parti örgütünün yeniden kurulması dönemidir. Aynı zamanda sos[yal]istlerin etkinliğini halk örgütlerinde, özellikle sendikalarda, gençlik örgütlerinin yeniden kurulmasında onlara yardım ederek, tekrar sağlamlaştırmaya çalıştık. O yıllarda Şili'nin başlıca kentlerinde bir Sosyalist Parti varlığını sağlamayı başardık. Bu kentleri, devamlı örgüt çalışması ve ona yayın organımız olan "Birlik ve Mücadele" gazetesinin dağıtımı aracılığıyla merkezdeki parti liderliğine bağladık. Gazetemizin aylık tirajı 1978-1979 arasında 7000'e ulaştı ki bir yeraltı yayını için bu önemli bir rakamdır.

Bu yıllarda, özellikle 197[6]'dan sonra, önümüze parti iç[i] önemli görevler koymağa başladık. Bu görevlerden bazıları şunlardı: Halk Birliği'ni tekrar faaliyete geçirmek; başka güçlerle birlikte Ranquil Köylü Konfederasyonunu tekrar kurmak; başka akımlarla birlikte Hükümlüleri Savunmak İçin Demokratik Avukatlar Koordinasyon Komitesini kurmak; Ulusal Sendika Koor-

(Devamı 14. sayfada)

YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 16 34, 41 Duisburg 1 – F.Almanya, Fiyatı: 50 T.L